

MAGYAR LAPOK

+ 3 lei

Taxa postală plătită în
aprobării Dir. Gen. PT.

ROMANIA

Ngs. Ramaszeiter Róbert
HUNGARIA Budapest
Disztér 1-2

Primredactor și redactor responsabil:
dr Paál Árpád

VII. — 109 (1823) Oradea, 1938. mai. 18

Primcolaborator: **dr Gyáriás Elemér**

A szudéta-német kérdés az angol minisztertanácsban

Az alsóházban Butler külügyi alminiszter nyilatkozott az angol és francia követek prágai eljárásáról

Londonból jelentik: Mint már legutóbbi számunkban is megírtuk, az angol minisztertanács szerdán foglalkozik a szudéta-német kérdésben a cseh kormány mellett történt közbejövésre adott válaszjegyzékkel. Habár a válaszjegyzék tartalmát még nem hozták nyilvánosságra, politikai körökben tudni vélik, hogy a jegyzék megindokolja, miért hajlandó Csehszlovákia Franciaország és Anglia tanácsára a végsőig engedményt adni a német kisebbségnek. A cseh kormány azonban ebben a válaszjegyzékben sem részletezi, hogy tulajdonképpen melyek is azok az engedmények, amiket adni akar.

Londonból jelentik: Az alsóház hétfő délutáni ülésén több képviselő felvilágosítást kért a kormánytól a demarsokra vonatkozóan, amelyeket Anglia, Berlinben és Prágában a szudéta-németek ügyében tett. *Butler* külügyi alminiszter ezt válaszolta:

— Az angol kormány nem sugalmazott a csehszlovák kormánynak különleges intézke-

déseket, vagy koncessziókat ebben a kérdésben, csupán annak megállapítására szorítkozott, hogy szükség van bizonyos intézkedésekre a kérdés megoldása érdekében. A prágai kormány egyetértett ezzel és kijelentette, hogy meg fog minden lehetőséget tenni ebben az irányban. A kérdés még nincs véglegesen tisztázva, úgyhogy bővebb nyilatkozatot nem tehetek.

BIZALMAS MEGBESZÉLÉSEK GENFEN A CSEHSZLOVÁKIAI KISEBBSÉGI KÉRDÉS RŐL.

Londonból jelentik: A *Daily Mail* tudni véli, hogy Genfben fontos titkos megbeszélések voltak a csehszlovákiai kisebbségi kérdés ügyében. *Bonnet* francia külügyminiszter szerint még nem tisztázott az a kérdés, hogy Franciaország segítséget nyújtana-e Csehszlovákiának, ha támadás érne. *Stavinov* szovjet külügyi népbiztos sem tisztázta még ugyanezt a kérdést. Lengyelország delegátusa mindenestre leszögezte, hogy országa nem enged át sem orosz csapatot, sem légi haderőt.

A cseh kormány e héten nyilvánosságra hozza az új kisebbségi szabályzat tervét

Ez a terv lesz a Henleinrel való tárgyalások alapja

Londonból jelentik: Angol lapok jelentik Prágából, hogy az új kisebbségi szabályzat tervét a csehszlovák kormány már a héten nyilvánosságra hozza. Ez a szabályzat-terv lesz a prágai kormány és Henlein közötti tárgyalások új alapja. Henlein kijelentette Londonban, hogy engedékenységet fog tanúsítani, ha a prágai kormány szintén hajlandó lesz a szudéta-németek önkormányzati igényeinek több pontját elfogadni.

A francia sajtó a szudéta-németek és a prágai kormány megegyezésének lehetőségét reménytelennek mondja.

„A HELYZET ENYHÜLT” — MONDJA CHURCHILL.

Londonból jelentik: Bristolban békegyűlés volt, amelyen *Winston Churchill* beszédet

mondott. Beszédében behatóan foglalkozott a középeurópai helyzettel s ennek során a szudéta-német kérdéssel is.

— Élénk örömmel állapíthatjuk meg, — mondotta, — hogy a cseh kormány és a szudéta-német lakosság között az időközben történt közvetítések hatása alatt a helyzet enyhült. Ebben a pillanatban még kilátás van békés megegyezésre. Most még az a helyzet, hogy lehetséges az egymásközti megegyezés. De senki sem tudhatja, meddig tarthat ez így. Ezért reméljük, hogy mindkét félben megvan a jóindulat és igyekeznek arra, hogy méltányosan megállapodjanak egymással. Ha ezt a veszélyterületet tűzmentesen tudjuk elzárni, akkor meg tudjuk akadályozni azt is, hogy a cseh-német kérdés kirobbanása Európát lángba borítsa.

Angol értesülés szerint az új nemzetiségi törvény a cseh állam keretén belül biztosítja a szudéta-németek önrendelkezését

Londonból jelentik: A *Sunday Times* illetékes helyről nyert értesüléssel megerősíti, hogy *Henlein* londoni útja a békés megoldás kezdetét jelenti.

Henlein megígérte az angol államférfiaknak, hogy revízió alá veszi a szudéta-németek követeléseit és bizalmas tárgyalásokat kezd *Hodza* miniszterelnökkel és *Krofta* külügyminiszterrel.

Ugyancsak a *Sunday Times* közli, hogy a készülő „nemzetiségi törvény” a szudéta-né-

metek számára majdnem teljes önrendelkezést biztosít, habár az „önrendelkezés” szó a törvény szövegben nem is fordul elő. Végül azt is közli a *Sunday Times*, hogy az angol hivatalos körök biztosítékot kaptak a berlini kormánytól arra nézve, hogy nem górdít akadályt a szudéta-németek kérdésének a „jelenlegi csehszlovák alkotmány keretén belül” történő elintézésére. Az elintézéshez képest azonban az alkotmány megfelelő módosítását várja.

(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon.)

Eltűnik a megye?

Az új közigazgatási törvénytervezet a belügyminiszter a megyefőnökök értekezletén is említésbe hozta, s nagy körvonalaiiban ismertette. Részletesebb megismertetés végett a fővárosi lapokban tette közzé, s ennek nyomán magunk is hoztunk erről közléseket. A belügyi kormánynak megvolt rá az államhatalmi lehetősége, hogy egyenesen minisztertanácsra vigye a törvénytervezetet, s aztán egyenesen törvényként hozza azt nyilvánosságra az ország hivatalos lapjában. Hogy ehelyett előbb a közönség magántájékoztására bocsátotta a munkálatot, ebből az a figyelem érezhető ki, hogy útát akar nyitni a közönség részéről való észrevételeknek is.

Valóban az ország közigazgatásának újjászervezése olyan fontos kérdés, melynek ilyen vagy olyan megoldása korszakalkotóvá válhatik, ha egyúttal a közönség érdekeivel is legbővebben számol. Hiszen a közigazgatás tulajdonképpen nem egyéb, mint a közönség helyi viszonyainak összhangba hozatala az állam országos érdekeivel, s az államszervezetnek odahajlása és jóakarata a közönség jogos, méltányos és igazságos érdekeihez. A változó élethez képest a közönség helyi érdekei is folyton más-más csoportosulásokba kerülnek, legjobb és legszebb rend esetén bizonyos magaslato felé is fejlődnek. Ezek a változások és fejlődések mind-mind új figyelmet érdemelnek, hogy azokban az érdekek jogosságát és igazságát a változó és fejlődő körülmények arányában is mindig pontosan meg lehessen találni. Az eszményi közigazgatásnak ez a feladata. A gyakorlati közigazgatásnak is ez eszményi irányokban kell keresnie a maga feladatai megoldását.

Tehát ebből a szempontból nézve is fontos, hogy mikor egy új közigazgatási rendszer alkotásával a kormány keresi a helyi viszonyokhoz való alkalmazkodás legjobb módszereit, akkor a közönség véleményét, célszerűségi fel-fogását, érdekei felsorakozását is gondosan számba vegye. Eppen azért csak elégtétellel tudjuk méltatni, hogy a belügyi kormány módot ad a közönségnek az új közigazgatási rendszer felőli megnyilatkozásra, még mielőtt ez a rendszer a tervezés állapotából a törvény valósága állapotába jutna.

Az eddigi közlésekből kivehetjük, hogy az új közigazgatási törvényterv egy nagy elvet kíván megvalósítani: az államigazgatásnak a közönséghez közelebb hozatalát. A központosított közigazgatás helyett a vidékenkénti szétszórított, s vidéki központok hatályosabb működését. Ezzel az a lehetőség áll elő, hogy a vidék közelségében a közigazgatás jobban, alaposabban, megértőbben láthassa azokat a helyi viszonyokat és érdekeket, melyek között összhangot kell teremtenie. A közelségnek ez a közigazgatási jelentősége nyilvánvaló. Eppen azért világszerte erős irányzat az, még a leg-erősebben központosított államokban is, hogy nagyobb hatásköröket adnak a vidéki központoknak, illetve vidéki központokat létesítenek. Ezzel tehermentesítik a központi kormányt is, másrészt a közönséget is feloldják az olyan kényszerhelyzetből, hogy minden legkisebb ügyes-bajos dolgában közvetlenül a miniszteriumokhoz forduljon és azoktól várja az elintéztést.

Az új törvénytervezet bizonyosan e tehermentesítések, illetve a közönségen való könnyítések okából vállalta azt a nagy újítást,

hogyan a tartományi beosztásokat leglényesebb alkatrészekként építette bele az ország közigazgatási szervezetébe. Ezzel az eddigi központosítás elvébe és gyakorlatába a szétszórás (decentralizáció) elvét és gyakorlatát akarja belevinni. Nem mondhatjuk azt, hogy a központosítás elvét és gyakorlatát teljesen föl akarja váltani a szétszórás rendszerrel, mert hiszen még igen erős befolyást és döntő hatáskört hagy meg szinte minden kérdésben a központi kormány javára. Azonban a tartományi kormányzóknak és tartományi tanácsoknak mégis valami megfoghatóbb és gyakorlatiasabb hatáskört kíván biztosítani és biztosítani is ez a törvénytervezet, mint amilyen volt például a Maniu-kormány idejében hozott egyik korábbi közigazgatási törvényben. Tehát ehhez a korábbi kísérlethez képest az új törvénytervezet tartományi beosztása haladásnak mutatkozik.

Csak hogy ez a haladás mégse egészen olyan tökéletességű, hogy a közönség szempontjából szó nem férhetne hozzá. Ezt a hiányt pedig leginkább az okozza, hogy a tartományok nem is annyira a központi hatásköréből kapnak maguknak részeseget, hanem inkább az addigi megyei hatáskörök csoportosításából. Nem a központi kormányhatóság tehermentesítői általuk, mint inkább az eddigi történelmi és helyi viszonyok szerint kialakult megyéket kívánják mintegy fölőssé tenni és eltüntetni. Az eddigi közlések szerint az új törvénytervezet a megyéket csak a járások fölötti nagyobb rendkörű terület jelentőségében hagyja meg, s azok eddigi történelmi alapu jogiszemélyiségét is megszünteti. Az új törvénytervezet szerint csak a községek, (városi és falusi községek) s a tartományok jogi személyek.

Ebből folyik, hogy az új törvénytervezetben a megyefőnök és járási főnök már nem közigazgatási jogalkotó hatóság, csak ellenőrző a községek fölött és végrehajtó szerv a tartományi és központi kormányrendszer alatt. A régi megyetanácsok is teljesen megszűnnek, s így községeik fölött semmi igazgatási hatóság nem marad. A megyéknek a közigazgatási

tanács-testületek szempontjából csak annyi lesz a jelentőségük, hogy a tartományi tanács összeállításához a községtanácsok tagjait választókerületbe összegezik.

A tartományi beosztásokból azt is látjuk, hogy az egykori megyék az új tartományok végeit régi szomszédságaikból is kiszakadnak, s új szomszédságokba kerülnek. Például Braszov, Ciuc, Odorhei és Treiscaune megyék hét moldvai, illetve havasalföldi megyéhez csatolódnak. Tárna Mare, Sibiu és Fágáras megyék hét olteniai megyével csoportosítódnak. Mures és Tárna Mică megyék Satumare, Salaj és Bihar megyékkel szomszédosítódnak. Cluj székhelyen, a banati megyék pedig Hunedoara és Mehedinți megyékkel alkotnak egy tartományt. Ezek szerint Ardeal és Banat széttagolódása következetesen megvalósul az új tartományi beosztásban, ami nemzetiségi együtvé tartozásokat is radikálisan elintéz. Ettől eltekintve, az új szomszédosítások olyan szokatlan összetételeket hoznak össze, amelyben területi viszonyok és egyéb természeti okok különbségei miatt is nehéz egynevezőre hozatni a közigazgatásban. Pedig a tartományok éppen a maguk sajátos viszonyaira nézve szabályrendeletalkotási joggal is bírnának. Kérdés, hogy egységes szempontokat tudnak-e így kapni a maguk területén való szabályalkotáshoz?

Mind ezek meggondolni valók. De legfőképpen az a meggondolni való, hogy a tartományok így inkább jelentik a közönségtől való távolodást, mint a közeledést. A törvénytervezet igen helyes és méltányos célzata pedig éppen az akart lenni, hogy a közönséghez közelebb hozza az államkormányzatot. Ezt meg is valósíthatna volna, ha a megyéknek nem elveszi a hatáskörét, hanem még emeli, s ehhez képest a tartományokat felsőbbfokú jóváhagyó és felügyelő hatóságokká teszi, aztán így a központi kormányzatot a helyi igazgatás minden gondjától tehermentesíti. Mindenesetre a közönség érdekében is fel kell emelnünk szavunkat a megyék meghagyása mellett. Ugy hisszük, hogy a kormány se mondotta ki a végső szót ebben a dologban.

Két új minisztere lett az angol kormánynak

Hat szakminiszteriumban változtak a miniszterek. A külügyminiszterium éléről Lord Halifax nem távozik

Londonból jelentik: Hétfőn este megtörtént az angol kormány átszervezése. A személyváltások csak néhány kisebb jelentőségű ténnyel érintettek. Így Swinton lord, öregségére hivatkozva, a légügyi miniszterségről lemondott; ugyiszint lemondott Ormsby Gore lord gyarmatügyi miniszter is, aki édesatyja halála után lord Harlech nevet kapta és a felsőház tagja lett. Új légügyi miniszterre sir Kingsley Wood eddigi egészségügyi minisztert, gyarmatügyi miniszterre pedig Malcolm Mac Donald eddigi dominiumügyi minisztert nevezték ki. Dominiumügyi miniszter lord Stanley, eddigi kereskedelemügyi miniszter, Colville ezredes, eddigi kereskedelemügyi államtitkár Skócia minisztere, Elliot eddigi skóciai miniszter közegészségügyi miniszter lett. Ezenkívül több államtitkárt is kineveztek.

Kormánykörökből azonban leghatározottabban cáfolják azt a híresztelést, mintha a

külügyi hivatalban bármilyen változás következhetne be.

Winston lord és Harlech lord távozó minisztereket VI. György király hétfőn este fogadta bücsükihallgatáson. Utána minisztertanács volt, melyen az új miniszterek átvették hivatali pecsétjüket s letették az esküt.

Kibocsátották Franciaország nagy honvédelmi kölcsönének első részletét

Ötezermillió frank összegű volt a kibocsátás. — Néhány óra alatt lejegyezték

Párizsból jelentik: A francia kormány most bocsátotta ki a nagyszabású honvédelmi kölcsön első részletét. Az első részlet 5 milliárd frank. A kölcsönt a modern propaganda minden eszközével történt ajánlás következtében néhány óra leforgása alatt lejegyezték. Marchand pénzügyminiszter rádió-beszédet intézett a kölcsön kibocsátása alkalmából Franciaország lakosságához és ebben megállapította, hogy a nagy érdeklődés miatt nem is annyira kölcsönjegyzésre kell buzdítani, hanem meg kell köszönnie a franciák áldozatkészségét. Az „Information Financière“ jelentése szerint a külföld is erősen érdeklődött a kölcsön iránt, ami kétségtelenül azt jelenti, hogy a külföld bizik a francia kormány pénzügyi politikájában.

Az érlelmeszesedés korai halált jelent! Védkezünk!

Az érlelmeszesedés

Írta: Dr Bucsányi Gyula főorvos, II. kiadás.

Ara 55 lei.

Megrendelhető könyvosztályunknál

A Népszövetség tanácsa a zsidó panaszokat levette napirendről

Petrescu Comnen román külügyminiszter kijelentette, hogy kormánya a Goga-kormány zsidóvonatkozású intézkedéseit revízió alá veszi

Genfben jelentik: A népszövetségi tanács nem tárgyalja a zsidók világszövetségének a romániai zsidóság helyzete miatt beadott panaszát. A panaszt azért vették le a napirendről, mert Petrescu Comnen külügyminiszter ígéretet tett arra, hogy revízió alá veszik a Goga-kormány által tett zsidóvonatkozású intézkedéseket. A Népszövetséget ezek után csak a menekült zsidók kérdése érdekli.

Az új belga kormány első minisztertanácsai ülése

Megállapították a kormányprogramot. — Atalakitják a közigazgatási rendszert és megoldják a flamand nemzetiségi kérdést

Brüsszelből jelentik: A Spaak miniszterelnöksége alatt megalakult új belga kormány hétfőn délután tartotta első minisztertanácsát. Ezen a tanácskozáson beszélték meg a valószínűleg kedden teendő kormánynyilatkozat szövegét. A Spaak-kormányt a közvélemény általában szívesen fogadja. Beavatott politikai körök véleménye szerint az új belga kormány a következő programponokat tartja szem előtt, mint működésében:

1. Belgium semlegességének, illetőleg a semlegességi politikának további fentartása.
2. Fegyverkezés a lehető határok között.
3. Az államháztartás egyensúlyának helyrehozása.
4. A szociális törvényhozás további fentartása.
5. A közigazgatási rendszer megújítása.
6. A flamand kérdés megoldása.

Valószínű, hogy a minisztertanácsban megbeszélte a kormánynyilatkozat a fenti programponokat tartalmazza.

Új könyv!

P. Trefán Leonárd:

Mosolygó tájak

A kiváló hitszónok és író művészi írásainak legújabb gyűjteménye. Ara 50 lei és 15 lei portó.

Kapható könyvosztályunknál

Mit tudott meg a római cseh követ az olasz külügyminisztertől?

(Tudósításunk folytatása az első oldalról).

Varsóból jelentik: A Gazeta Polska értesítést közöl azokról a tárgyalásokról, amelyeket a római csehszlovák követ folytatott Ciano gróf külügyminiszterrel. Eszerint Olaszország magatartása a cseh-szudéta-német kérdésben a következőkben körvonalazódott:

1. Olaszország rokonszenvezik a Közép-Európa egységét előmozdító törekvésekkel.
2. Olaszország nem hiszi, hogy a szudéta-németek kérdése a mostani állapotban megmaradhasson. De abban sem nagyon bízik, hogy Berlin és Prága között a megegyezésnek esélye lenne.
3. Olaszország, amely nem tiltakozott az Anschluss ellen, érdektelenül tekinti a szudéta-németek kérdését is.

Ideiglenesen felfüggesztik a kenyér és liszt maximális árát Oradeán

A felfüggesztésre az adott okot, hogy a pékek nem kapnak lisztet a malmoktól

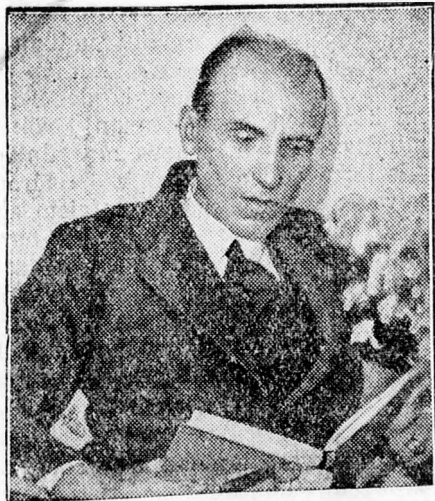
Oradea. Saját tud. Tegnap számunkban megírtuk, hogy a pékiparosok küldöttsége kereste fel a polgármestert és elpanaszolta, hogy a malmok nem hajlandók lisztet kiszolgáltatni. Az ügynek az előzményei a következők:

A minisztérium rendelete alapján, mint minden városban, úgy Oradeán is összeült az ármegállapító bizottság, a polgármester elnöklése alatt és megállapította a közszükségleti cikkek napi árát. Kicsiben a nullás liszt 11 lei, a kettes liszt 10.50 lei.

Constantin Constantinescu polgármester az ügy bevizsgálása végett Filip gazdasági ügyosztályfőnök kíséretében kiszállt a Stefania és a Ledka malmokba. A malmosok hivatalos irásokkal igazolták, hogy a búzát Basarabiából kénytelenek hozatni s annak beszerzési ára 11 lei kilogrammonként.

A jelenlegi helyzet tehát az, hogy a pékek maximális áron nem kapnak lisztet a malmoktól s így nem tudnak kenyeret sütni. A mai nap folyamán már hat pékiparos nem dolgozott. A városban összesen négy-öt péknek van még néhány vagon lisztje, de ha ez a készlet kifogy, a város lakossága ki van téve annak, hogy kenyér nélkül marad.

Constantin Constantinescu polgármester Florescu Vasile ezredes megyefőnökkel részletesen megvitatta a helyzetet és valószínűleg néhány napra felfüggesztik a lisztre vonatkozó maximális rendeletet. Jelenleg még nem lehet megállapítani, hogy ki a hibás, de egy bizonyos, hogy a város lakossága semmi körülmények között sem maradhat kenyér nélkül.

Imrédy Béla, az új magyarországi miniszterelnök.

Szépség-egészség. Az ODOL fogápolás megőrzi szépségét és egészségét. A fog- és szájjápolás kulturtörvény. ODOL-al ápolt száj egészségének és szépségének jele. A fog- és szájjápolás egyik legalkalmasabb szere az ODOL.

Üde leheletét tökéletesen biztosítja az ODOL.

A magyarországi parlamentben tárgyalni kezdték az állami rend szigorúbb védelméről szóló törvényjavaslatot

Az eddigi rendet a hisztérikus rémüldözések megzavarták. Ezért kell a kivételes törvény. — A köztisztviselők eltiltása a titkos mozgalmakban való részvételtől

Budapestről jelentik: A képviselőház igazságügyi bizottsága az állami rend hatályosabb megővéséről szóló törvényjavaslatot tárgyalta. Az előadó kiemelte, hogy Magyarország eddig is a belső rend és fegyelem szigete volt. Az utóbbi időben azonban hisztérikus rémüldözések hírtérjésztései és a zavarosban halászni akaró elemek mesterkedései olyan légkört teremtettek, melyet alaposan meg kell tisztítani. Ezért van szükség a kivételes törvényre. Ezután ismertette a javaslat összes jogi és eljárási elemeit. Végeztül megállapította az előadó, hogy a beterjesztett törvényjavaslat alkalmas lesz az állam rendjének megővására azokkal szemben, akik lelkiismeretlenül meg akarnák azt zavarni.

A felszólalásokra Mikecz igazságügyminiszter válaszolt, aki bejelentette, hogy valószínűleg már a nap folyamán kiadják azt a rendeletet,

amelyben szigorúan megtiltják a köztisztviselőknek, hogy titkos mozgalmakban részt vegyenek. A rendelet a bíróság tagjaira is vonatkozni fog.

OLASZ MÉLTATÁS IMRÉDY BÉLA
MINISZTERELNÖK PROGRAMNYILATKOZATÁRÓL.

Rómából jelentik: A lapok részletesen ismertetik Imrédy Béla magyar miniszterelnök programnyilatkozatát. A „Popolo d'Italia” budapesti tudósítója cikket közöl az új magyar kormányról és abban megállapítja, hogy Imrédy kormánya meglepően gyors ütemben tudott programot adni és annak megvalósításához hozzájárítani. Kiemeli a kormányelnök nyilatkozatának meleg hangját az olasz-magyar barátságról, valamint azt is, hogy az angolok és franciák iránti megnyilatkozás is a legalkalmasabb szívélyes légkör fenntartására. Magyarország — írja a lap — teljesen magáévá teszi az új idők eszméit, de ugyanakkor ragaszkodik ősi hagyományainak méltóságjelenségéhez is.

Használj ODOL-t s épen marad Szájad, torkod és a fogad.

Odol

Föltétlenül megfelel ennek az előírásnak járműve, ha ellátja BOSCH utjelzővel és BOSCH-Stop hátsólámpával, valamint a többi BOSCH felszereléssel, amelyek tökéletes biztonságot nyújtanak. BOSCH gyártmányok az összes szakszerveletben kaphatók.

A MEGBIZHATÓ FELSZERELÉS MINDEN GÉPJÁRMŰ SZÁMÁRA
LEONIDA & Co. București és fiókjai
BOSCH SERVICE: Leonida & Co. București
Soc. Acumulator, Timișoara
H. Daneș, Brașov
Müller & Lorenz, Sibiu

Ausztria adósságai három országnak okoznak fejtörést

Rómából jelentik: Az olasz fővárosban szerdán kezdődött meg az olasz-francia-angol értekezlet, melynek célja annak a megállapítása, hogy a három ország, mint a régebbi osztrák kölesönök jótállói, milyen magatartást tanúsítsanak. Ausztria csatlakozása után ugyanis ez a kérdés új és különleges rendezést kíván.

Aludni!...

Irtó: Agyúthy Erzsébet

— Aludni! — sóhajtott Május Anna és gyötörtén fúrta fejét a gyűrött párnák közé. Uszályos hálóköntösének ujjain megdagadtak a vitorlák, amint hátravetette két karját s ingerülten felelt a józan hangnak, mely számon tartotta a haszontalanul elpocsékolott percek.

— Hát igen, megint nem alszom. Mit csinálnak?... Talán tehetek róla?... A közismert tünetek önhibámon kívül ismétlődnek: az ágy fülledt, a párna forró, az éjszaka végtelen s az ember eredménytelenül dühöng... Ilyenre találjanak már ki valamit!...

— Válságba kerülél, Május Anna — mondta a hang.

— Ugy, úgy... — bölintett halkán Anna.

— Lehet...

— Valami kellemesre kellene gondolnod, ami álomba ringat. Mi van a kipróbált receptekkel?

— Egy, kettő, három, négy... — kezdett engedelmesen számolni Május Anna — öt, hat, hét, nyolc... ezeröttszáz... kétezer...

Kétezer... Kettő ezer! állt meg hirtelen: kettőezer lei — lihegte elfulladtan... A pénz liheg... hol olvastam ezt? — Liheg, liheg... és holnap, éppen holnap oda kéne lihegni ezt a kétezer leit a házbérnegyedre... De honnan vegyem?... csak tudnám, hogy honnan vegyem?... Nem, ez nem jó, ez fejtörő, ez keresztrejtvény, erre nem akarok gondolni... Házbérnegyedt!... Aludni! aludni! Mi is a másik recept?

Vegyük a hullámozó búzatengert... Hullám, hullám... hullámozó Balaton tetején... ez rossz... nem, nem szeretem a hullámozást, ettől szédülök... Hullám... a hullám...

A falvakban való iparszervezésről és a mőcvidék megsegítéséről szólott Florescu Vasile ezredes-megyeifőnök

Oradea. Saját tud. Hétfő délután öt órakor Florescu Vasile ezredes megyefőnök a sajtó képviselőinek jelenlétében kifejtette azokat a határozatokat és célkitűzéseket, amelyeket a fővárosban a legutóbbi közigazgatási értekezleten hoztak. Az értekezleten, amelyen Ófelsége II. Károly király elnökléte alatt a megyefőnökök és az illetékes miniszterek vettek részt, megvitatották az ország jelenlegi helyzetét. A megyefőnökök kifejtették megvalósítandó programjukat és a költségvetés alkalmazásának lehetőségeit. Bihormegye idei költségvetése, — mondotta Florescu Vasile ezredes-megyeifőnök, lehetővé teszi a pozitív beruházásokat. Tizenkétfélmillió lei van felvéve a költségvetésben a megyei utak rendbehozására és karbantartására, olyan összeg ez, amely az előző költségvetésben nem szerepelt. Ebben a munkálkodásunkban, amelyet az előző kormányok elhanyagoltak, az is segítségünkre sietett az oradea-salonta-aradi útvonal megjavításával. A megye területén három fontosabb útvonalat építenek ki elsősorban: 1. Valea Crisului, Rosia-Beius. 2. Băița-Scărisoara-Cămpini. 3. Budureasa-Stăna de Vale.

— Az értekezlet legfontosabb tárgysorozata a mőcvidék felségélyezése volt. Ófelsége szívügyének tekinti ezt a kérdést, amit az előző pártkormányok teljesen elhanyagoltak. Egy pártönkivüli kormánynak kellett jönnie, hogy az országnak ezt az égető problémáját rendezze. Megyénk területén az útpítkezések is ezt a célt szolgálják. A szükséges költségvetési fedezet rendelkezésünkre áll és így egy-két héten belül hozzákezdnek a munkálatokhoz, amelyek nemzeti, gazdasági és turisztikai szempontból is nagyjelentőségűek. Nem is beszélve arról, hogy az útpítkezéseknél a vidék környező lakossága munkaalkalmat talál. Nem

ígéreteket kapunk tehát, hanem munkát és a munkabérek folytán a szegénysorsú lakosság életszínvonalán is segítünk, — mondotta a megyefőnök.

— A tervbevevett útpítkezésen kívül a Mezőgazdasági Kamarának is több gondot kell fordítania a mőcvidék elhanyagolt lakosságára. A hegyek felé kell fordítunk figyelmünket. Megyei körútimalkalmával meggyőződésem arról, hogy a falusi lakosság nem tud turót készíteni. Tehát nem a városokban van szükség tejiskolák létesítésére, hanem a falusi lakosság oktatására és nevelésére kell elsősorban a súlyt helyezni. Meg kell tanítani őket a mezőgazdasági termények értékesítésére. Făgăras vidékéről tenyészállatot hozatunk, azonkívül kendermagot osztottunk ki a falusi lakosság körében ingyen, vagy igen csekély áron. Ezekonkívül tervbevettem román iparosok kiküldését a falvakba; elsősorban kovácsokról és asztalosokról van szó, akiket műhelyeik felállításában a megyefőnökség támogat. Iskolák és templomok építésének költségeihez is hozzájárulunk a költségvetés lehetőségeihez képest. Igen fontos problémája még ennek a vidéknek a közegészségügy. Ebben az évben négy dispenzár építettünk fel, Vascaun, Lunca, Petroasa és Căbeștin.

Ezek főbb vonalaiban azok a problémák és célkitűzések, amelyek megvalósításra várnak.

Băile Episcopostibe érvényes kedvezményes kád- és tükörfürdőjegyek kiadói hivatalunkban kapható.

fúj, de csúnya, megint másra gondolok...

Nézünk a lassú vízfolyást: folyik, folyik... szépen, lassan folydogál... lassú víz partot mos... Milyen víz? Lassú víz. Ez jelzővel bővített mondat, a jelző itt mint módhatározó szerepel. Most már tudom. De rémes volt, amikor egyszer hatodikban ezt kellett elemezni és semmi... és semmi, de semmi sem jut az eszembe... Milyen sláger volt annak idején ez a Bözsi. „Bözsi ne sírjon“... ne sírjon, hogy semmi, de semmi sem jut az eszembe, pedig valamit kéne csinálni, mit is kéne? — ja, igaz: „hazudni kéne, de hazudni fáj“... és főként nehéz. Tulajdonképpen jól és stílusosan hazudni külön művészet. Tanulmányokat és tapasztalatokat igényel és nem is tudja mindenki megtanulni, erre születni kell. Igen. Születni... Mi mindenre lehet születni, úgy-e? végiggondolni is sok. Mire születtem én?...

De rossz ez! Ez a legrosszabb, csak ez ne jutott volna eszembe... Valamit kéne csinálni! valami nagyot, szépet, merészet, hogy leboruljon előtte a világ, hogy megálljon minden, hogy elálljon a lélegzet, hogy azt mondják: jé, jé és még eddig nem fedeztük fel magát, ó bocsánat!... bocsásson meg, kérem... És én meg fogok bocsátani! — De kinek, de miért, de mit?!

Határozni kéne valamit. Ebben már van erő. Érzem, ha most valami biztosra gondolnék, valami célosra, ami fűt, amiben hinni tudok, el tudnék aludni. De ilyen nincs. — Hát sosem fogom tudni lehúynyi a szemem?

A szemem. Egyszer valaki megcsókolta a szememet. Puhán, melegen lezárta. Ez jó volt. Emlékszem, akkor arra gondoltam, hogy jó volna, ha a koporsóban így zárná le valaki a szememet a legutolsó útra. — Milyen lehet az út a koporsótól az égig? Azt hiszem, hosszú. Hosszú. Nem is értem, mért szokták ide rendesen egyedül menni az emberek? Miért nem

csinálják csoportosan. Mit vinnénk az útra? Ki kivel menne?...

... Ugy rémlik nekem, mintha egyszer már jártam volna arrafelé. Gyönyörű halványzöld mezőkön mentem és fölöttem lila selyem köd úszott a levegőben. Fínom selyemből volt a fű és nagyon szerettem volna rálépni, de csak a föld felett tudtam lebegni. És lebegtem, lebegtem... a levegő langyos volt és nedves, mint reggel a fürdőszobában és szerettem volna felemelkedni és magasra szállni, szállni, de ezt se lehetett, mert nem volt szárnyam és nem volt senkim, aki szárnyakat adjon. Egyedül voltam. Egészen egyedül. — És akkor tudtam meg, hogy ez a halál: ez a rettenetes nagy egyedülvalóság.

És akkor jöttél. Te és megfogtad a kezemet.

És egyszerre kisütött a nap. A langyos ködök szétterültek a réteken, illatok úsztak a levegőben, én egyszerre repülni tudtam és Te megértetted a némaságomat. Azután mindig kézenfogva mentünk, sose kérdeztük, hova? Te nem kérdezted, hogy honnan jövök és nekem mindegy volt, hogy hova megyünk együtt. Virág és felhő volt a takarónk, ha fáradt voltam, szívedet adtad párnának a fejem alá és a hajammal törültem le a lábadról a harmatot. Előttünk aranymadár repült a kék azúrban, azt kergettük csodálva és ha rikoltva megállt felettünk, egymás szeméből találgattuk, hogy mit mond. Nem ismertük az éjszakát, a hajnal ragyogott mindig felettünk. És Te erősen fogtad a kezem...

Nagyon közel voltunk egymáshoz. Ó, nagyon közel voltunk. — Már nem tudtuk, hogy melyik szív kié, melyik a pirosabb, melyik ver hangosabban, melyik az enyém, melyik a Tied, melyik tud jobban fájni... — s akkor — egyszerre csak: valami közénk esett.

Valami van közöttünk. Becsapódott egy

Nyilvánosságra hozták a Codreanu ellen kiadott vádiratot

Hazaárulás, lázítás és a társadalmi rend elleni csel-
szövés a vád. — Megállapította a vádirat a kato-
nai törvényszék illetékességét is

Bucuresti. Saját tud. Elkészült a vádirat Zelea Codreanu ellen, amely a Vasgárda vezé-
rét hazaárulás büntette, az állambiztonságot
érintő okmányok magánál-tartásának és sok-
szorosításának büntette, továbbá a társadalmi
rend elleni cselszövés vétségé és végül lázítás
büntette miatt vonja felelősségre.

A LÉGIONISTA MOZGALOM TITKOS JELLEGE.

A vádirat nagyobbrészben ismert tényeket
és megállapításokat sorakoztat fel. Először bi-
zonyítja a légionista mozgalom titkos jellegét,
amire egyik bizonyíték az a rendelkezés, amely
szerint a fészkeknek nem volt szabad levél-
tárukat maguknál tartani, hanem leveleiket
küldőnccel továbbították s az utasításokat le-
hetőleg szóbelileg kapták meg. Bizonyítja a
vádirat, hogy a légionista mozgalom „Kereszt-
testvériség” nevű ifjúsági alakulatát a kommu-
nista vörösiskolás szervezet mintájára létesít-
tette. Egy másik szervezet a „Légionisták ha-
rátaí” nevet viselte és 1936 őszén létesült. En-
nek teljesen összeesküvés jellege volt. A „Lé-
gionisták barátai” nem ismerték egymást,
mindegyiknek száma és jelszava volt s csak a
győzelem napján hívták volna őket nagy ün-
neplésekkel össze.

GYILKOSSÁGOK, FORRADALOM ELŐKÉSZI- TÉSE TITKOS PÉNZALAPBÓL.

Azután bizonyítja a vádirat Codreanu
szervezkedésének kettős voltát: a politikai
alakulat, a „Mindent a Hazáért” szervezet alá
volt rendelve a légionista mozgalomnak, amely
a vezér szavai szerint, megmaradt a felozlat-
tott Vasgárda álláspontján, melyet — írja egy

ajtó. Nehéz, vaspántos tölgykapu. S a két olda-
lán ott maradtunk egyedül.

Hallom a hangod, hallok a hangom. — Ó,
de hogyan kell kiabálni, milyen hangosan kell
szólni, hogy megértsed, amit mondok. Pedig
még mennyi mondanivalónk van! Mennyi
gyöngyöt kell még koszorúba fűzni, amíg el-
készül a királyi koronánk, mennyi nyíló szír-
mot kell hervadt emlékké szírtani a szem-
fedőnkhez, ó — mennyi, de mennyi van még
a kapukon túl! Hát lehet mindig hangosan
beszélni? Lehet mindent szavakkal elmon-
dani? Ó, ne várj, de nyomd le a kilincset!
Hisz a kapu nincs is kulccsal bezárva, csak a
kezemet, csak a kezdet kéne rátenni a ki-
lincsre és kinyílna. Tudod mi a mennyország?
a muzsika? a fény? — ez mind ránk vár a
kapuk mögött. Tudod, hogy várom — érzem,
hogy várod — hát miért van megbénulva a
kezünk? Miért nem jut eszembe, hogy múlik
a perc, a kapu küszöbe bemohosodik, a zárat,
a kulcsot ellepji a rozsdá... Talán lesz pillan-
at, hogy nyitnád az ajtót s a zár többé nem
enged, nincs már erőd, hogy betörjed a rá-
csot... — jaj — a hangod is egyre csende-
sebb... már alig... hallom... a beszéde-
det... Jaj!... — Rátegyem én?... Már
nem bírom... béna lett a kezem... — Most,
most kell valaminek történni! Most!...

Kis csattanás. Kis hétköznapi, szürke hang.
Mi volt ez? — Ó, semmi tragikus. Csak valaki
lenyomott egy ajtókilincset. Hát mi ez? Semmi.
Kinyílt egy ajtó. Ugy-e, semmi? — Mégis úgy
ömlik onnan rám a nap, hogy a nagy fényes-
ségtől nem tudok az arcodba nézni. Ugy ér-
zem, hogy most sírni kéne, ez olyan szép. Ez
olyan szép, ez olyan egyszerű, hogy: kinyílt
egy zárt ajtó és azon bejön valaki, ez olyan
gyönyörű, hogy ilyesmit csak ál...

Ejnye, mikor aludtam el?

helyt — nem tud feladni és ezt a felozlatást
törvénytelennek tartja.

A légionista szervezkedés végcélja — fejti
ki a vádirat. — a légionista forradalom meg-
valósítása. Erre vall a légionisták terrorista
előkészítése, a katonai jellegű szervezkedés,
amelynek létét Codreanu a vizsgálóbíró előtt
is elismerte. Az erőszakosságokra való felhívá-
sok és utasítások, a már megvalósított terro-
rista cselekmények, így Duca volt miniszter-
elnök és Stelescu vasgárdista meggyilkolása,
amelyek a központi vezetéstől indultak ki és
amelyeket előléptetésekkel, dícsőítésekkel ju-
talmaztak.

Ezt bizonyítják az esküminták, az énekek,
amelyek a bűnösök megbüntetésére fogadkoz-
nak, a tagok nyilatkozatai, amelyek gyilkol-
ásra vállalkozást és balsiker ese-
tén öngyilkosságra tesznek fogadalmat, a fe-
kete listák, a fenyegetések és a titokzatos mér-
tékegység, amely sirhalmokkal mérte a győ-
zelmi esélyt.

A cél elérésére a légionista mozgalom bá-
mulatosan nagy anyagi eszközökkel rendelke-
zett. Milliók gurultak, ami a tagdíjakból és
egyéb adományokból nem magyarázható meg.
Ez anyagi források arra a feltételezésre jogosi-
tanak, hogy titkos erők állottak a mozgalom
rendelkezésére, amelyek támogatták ezt az
összeesküvő szervezetet az állam létének veszé-
lyeztetése céljából. A pénzalapok titkos erede-
lyeztetés bizonyíték az is, hogy a vezér elrendelte
a légionista számvevőség irattárának a meg-
semmisítését.

CODREANU HATALMI TÖREKVÉSEI ÉS KÜLFÖLDI KAPCSOLATAI.

A vádiratban a továbbiakban az állami
intézményeknél fenntartott légionista informá-
ciós szolgálatot ismerteti, valamint a titkos
rendeleteket és okmányokat, melyeket Codreanu
megszerzett és magánál tartott. Különösen
a csendőrség és a fővárosi rendőrprefektúra
titkos parancsai szerepelnek ezek között.

Aztán azt bizonyítja a vádirat, hogy
Codreanu 1935-ben egy külföldi szervezettel
lépett összeköttetésbe, hogy utasításokat és
segélyt kapjon onnan a romániai társadalmi
forradalom előkészítésére. Ezt Codreanu, —
írja a vádirat — a kihallgatás során nem is-
merte be, de vannak bizonyítékok reá. Így
Codreanu felhívást intézett egy idegen szerve-
zethez, amelyben ilyen kitételek vannak:
„Hogy a jövő év folyamán Romániában is lo-
bogjon a jelvényes zászló”, azután a követke-
zők: „A román nemzeti szocialista-légionisták
központi bizottsága megvitatta az 1935 évi
munkatervet, amelyet régóta előkészített meg.
Elhatározta önökkel a gazdasági és politikai
szövetség megvalósítását.” Vagyis, — magya-
rázza a vádirat, —

a szervezet előkészítette a szövetséget
egy idegen hatalommal, az ország törvé-
nyes kormányának tudtán kívül.

Vagy egy harmadik idézet: „A közös er-

Stelescu végrendelete Codreanu bűnösségéről

Az összes bucaresti lapok faksimilében
közlik Mihail Stelescu, a fővárosi kórházban
meggyilkolt volt légionárius vezér végrende-
letét. A végrendelet szövege a következő:

„1934. október 12. Végrendelet. Ha meg-
gyilkolnak, tudjátok meg, hogy ez Corneliu
Codreanu rendeletéből történik. A jilavai fiuk

EUCHARISZTIKUS

KÖNYVEK:

Bangha Béla S. J.: EUCHARISZTIA. Az Oltariszenteég tanának hittani és er- kölcsei tartalma	235 lei
Rab Pál S. J.: EUCHARISZTIKUS PÉL- DAK. 128 példa az Oltariszentségről	70 "
Bangha Béla S. J.: AZ OLTAR TITKA. II. kiadás	45 "
Bangha Béla S. J.: ÉLETÜNK ÉLETE. Elmélkedési és előadási vázlatok az Oltariszentségről	25 "
Faber Vilmos: EZ NAGY SZENTSEG VALÓBAN. Lelkiolvasmány és beszéd- anyag	165 "
Petró József dr.: A GYERMEKEK KO- RAI SZENTÁLDÓZASA. Több jeles szerző beszéde e tárgyról	105 "
Meschler-Csávossy: KESZÜLET A NAGY LAKOMARA. Imaalakú könyv, mely gyönyörű elmélkedéseket és szent- miseimákat tartalmaz	72 "
Eymard-Scheffler: AZ ISTENI NAGY SZENTSEG. 44 elmélkedést közöl az Oltariszentségről	80 "
Eymard-Scheffler: SZENTÁLDÓZÁS, ELETFORRÁS. 47 elmélkedés a szent- áldozásról és szentmiséről	80 "
Lucas-Ambrózy: A TABERNÁKULUM FÉNYÉBEN	165 "
Lucas-Ambrózy: ÜDVÖSSÉGEK A KIS OSTYA	105 "

Kaphatók: KÖNYVOSZTÁLYUNKNÁL.

köles érdekek és főként azok az érdekek,
amelyek elszakíthatatlanul összekötnek min-
ket, köteleznek bennünket, hogy tisztelettel
közöljük önökkel óhajunkat”. És végül: „A
háboru elhalasztása azt fogja eredményezni,
hogy a jövő évben Romániában is lengeni fog
a jelvényes zászló.”

Eszerint — füzi hozzá a vádirat, — a béke
csak annyiban érdekelte Codreanút, amennyi-
ben ügye győzelemre vezethetett. A háborut
csak éppen el kellett halasztani szerinte, hogy
ez a halasztás Romániának új politikai ural-
mat biztosítson, egy idegen rendszerhez hason-
latos uralmat, amellyel a vádlott szétszakítha-
talan együttérzésben érzi magát. Ennek a bi-
zonyító iratnak a létét és elküldését a vádlott
nem is tagadja.

A FEGYVERES ALAKULATOK SZERVEZÉSE ÉS SZEREPE.

A vádirat végül a lázítás büntetével fog-
lalkozik.

Codreanu fegyveres jellegű alakulatok
szervezésével, népfelkelés útján polgárháborut
akart, hogy az államhatalmat megszerezze ma-
gának. Ennek megvalósítására szervezte telje-
sen katonailag a „Mota—Marin légionista tes-
tületet, amelynek létszáma máris 10.000 em-
berre rugott. Erre, valamint ezek felfegyver-
zettségére megvannak a bizonyítékok. Minde-
nekellát az a tény, hogy a legutóbbi kiszállá-
sok alkalmával a hatóságok légionista-parancs-
nokoknál és fészkeknel egész fegyver- és mu-
niciólerakatot találtak; bizonyíték továbbá egy
fészekfőnök nyilatkozata, amely szerint az az
utasítása volt, hogy vigyázzon a vezérré és a
parancsnokokra s használja fegyverét, ha azok
élete vagy biztonsága veszélyeztetve lenne.

A vádirat végül a katonai törvényszék ille-
tékességét állapítja meg és az ügyet a máso-
dik hadtest katonai törvényszéke elé utalja.

minden hősiessége mellett mégis ő adott ren-
deletet Duca megölésére. Ezt én is olvastam.
A légionáriusok válasszanak más vezetőt, mert
ez csak egy beképzelt és nagyképu ember. Kö-
zöljétek azt, amit itt irtam és a gárdáról irt
könyvemet is. Azzal a nyugodt lelkiismerettel
halok meg, hogy becsületes voltam. *Mihail
Stelescu*“

Egy francia nyelvész különös elmélete a magyar és a bászok nyelv állítólagos rokonságáról

Párizs, május hó.

A spanyol polgárháború poklában hosszú hónapokon át szerepelt a harctéri jelentések között a bászok front, jelezve, hogy Spanyolország távolról sem egységes nemzetiségű ország, hanem a spanyolok mellett élnek ott katalánok, bászok és még néhány néptörzsek. A katalánok még folytatják élet-halálküzdelmüket függetlenségükért, de a bászok már teljesen beolvadt Franco tábornok birodalmába. A harc folyamán sok emberben felvetődött a gondolat, hogy miféle nép, miféle nyelv is az a bászok? A katalánról tudjuk, hogy a latin nyelvcsaládhoz tartozik és valahol a spanyol, portugál és a provanszál közt fekszik, de még nem akad nyelvész, aki megmondta volna, hogy miféle is a bászok nyelv?

A bászok földrajzilag egy derékszögű terület körül helyezkednek el, amelyet Biscayai-öbölnek neveznek és amely az Atlanti óceán partján Spanyolországot és Franciaországot összeköti. Három francia és négy spanyol tartományra, illetve megyére terjed ki a bászok földje, amelynek lakói igen büszke emberek, mert a spanyol bászok *cuszkaldunak* nevezik magukat, ami *embert* jelent, míg a francia bászok *vászok*nak, ami viszont *férfit* jelent. Minden többi nép *erdaldunak*, tehát: idegen. A nép neve tehát azt jelzi, hogy lakói Európa legősibb lakosai, akik beláthatatlan idők óta élnek e helyen.

Az elsüllyedt Atlantis emléke

A nyelvészek ma is két homlokegyenest ellenkező álláspontot képviselnek ebben a kérdésben. Az egyik csoport szerint — és ehhez tartozott Humboldt, a XIX. század nagy német filológusa — a bászok Ibéria őslakosainak leszármazottai, míg a másik csoport azt állítja, hogy a maga az ibér nép sem létezett soha és Ibéria csak földrajzi elnevezés, amelyet a spanyol-portugál félszigetre alkalmaztak. A legvadabb elméletek uralkodnak ezen a téren. Mivel a bászok nyelv bizonyos rokonságot mutat az ósamerikai nyelvekkel, egyesek feltételezik, hogy a bászok Észak-Amerikából származtak vagy pedig Amerika őslakói erednek az ibériai félszigetről. Természetesen, mint mindig, itt is fölmerül a legendás földrész: Atlantis emléke, amely állítólag az északkeleti föld volt Ibéria és Amerika között. Ilyen messzire vezet a fantázia, ha a bászok nép és nyelv eredetéről van szó.

A magyarokat az, hogy a bászok nyelv — a köcsönvett szavaktól eltekintve — sem szókinésben, sem nyelvtanában nem mutat hasonlóságot Európa egyetlen nyelvével sem. A nyugateurópai ember számára oly nehéz, hogy a legenda szerint még az ördög se tudta megtanulni. Hét évig élt francia bászok földön és ez alatt csak két szót tudott megtanulni, annyit, hogy: *hai*, igen és *ez*, nem. Hét év elmúltával azonban, alighogy elhagyta a bászok földet és Bayonneba ért, már ezt is elfelejtette.

A minap a kezembe került Georges de Kolovrat francia nyelvésznek egy brosjúrája arról, hogy mi is az a bászok nyelv? Kolovrat, amikor ezt a munkáját megírta, a párizsi nyelvészeti társaság és a sansebastiani bászok tanulmányi társaság tagja volt. Munkájának tudományos értéke majdnem azt mondhatni, a nullával egyenlő. Ugyanaz a délábos nyelvészkedés, amely a tizenkilencedik század folyamán Horváth István uramat jellemezte, aki „bebizonyította”, hogy Ádám is, Éva is magyarok voltak. Számunkra azonban azért érdekes ez a csodabogár, mert a példák tömegével *erőnek erejével azt akarja bebizonyítani, hogy a bászok nyelv szoros rokonságot mutat fel a magyarral és általában a finnugor nyelvekkel, sőt a japánival is*

Nem érdektelen, hogy a francia professzor miket halászott ki elmélete bizonyítására. A bászok nyelv nem szereti a szó elején a kettős mássalhangzókat, inkább magánhangzókat tesz közzük. Azt mondja például, hogy *parantze*, ami a magyar népies *franciának* felelne meg a francia helyett. A bászokban a névelő éppen úgy, mint a magyarban az *a*. Azzal a különbséggel, hogy voltaképpen nem névelő, mert nem a szó elé, hanem a szó mögé teszik. A többes szám jele szintén a *k*. A magyar azt mondja: *anya*, a bászok: *aita* és *ama*. A többes számban: *atyák*, *aitak*. A deklináció szintén úgy folyik, mint a magyarban, a ragokat, a szó végére teszik. *Etchea*, *ház*, *etchean*, *házban*, *etcheak*, *házak*. A jelzett fogalmat szintén többes számban teszik, mint a magyar: *etcheak onak dira*, a *házak jók* (vannak). Viszont a számneveket szintén egyes szám követi: *bi seme*, *két fiú*.

Legeslegelrettenthetetlenebbeknek

Az igeragozásban szintén rengeteg hasonlóságot vél felfedezni a szerző. A létige, ami a magyarban a *van*, az a bászokban *izan*. A bászok szintén ismeri a tárgyias és tárgyaltalan igeragozást és erre például felhívja a magyar *irok* és *írom* közti különbséget. A szórend tekintetében a francia nyelvet a bászokkal törökkel és japánival hasonlítja össze és két példán mutatja be, hogyha a francia szöveget a három utóbbi nyelvre lefordítják, akkor pontosan a fordított szórendet kell alkalmazni, vagyis a mondatnak bászokul, törökül és japánul csak úgy van értelme, ha a szavakat hátulról előre felcseréljük. Valahogy így:

Quand il a dit qu'il était plus fort que l'ami
1 2 3 4 5-6 7 8 9 10 11-12
du docteur.
13 14

Ezt bászokul ebben a sorrendben kell mondani:

Sendalariaren adichhidea baino azkarrago zala
14-13 12-11 10 9-8 7-6
erran suenean.
5-4 3-2-1

És ugyanilyen a török és japán szórend is.

Angliában minden eszközt felhasználnak a hadsereg fejlesztésére. Így most a rádió mellett a távolbalató készüléket is az ifjuság toborzására használják fel

P. Hitter József S. J.:

Spanyol tűztenger

Nincs Európában ország, hol égetőbb aktuálisással jelentkeznének a katolicizmusnak létkérdéssel összefüggő problémái, mint Spanyolországban! Olasz légiók és német különítmények állnak ott szemben szovjet hadosztályokkal, öt nemzet hombavetői dühöngnek a spanyol városok és falvak felett, népek szabadcsapatok harcolnak egymás ellen mindkét oldalon: valamiért... A küzdelem látszólagos megoldása — nagyhatalmi érdekek összecsapása és szinte politika-alatti erőfeszítés — könnyen elsíklást enged tévmagyarzatok felé. Az olasz, francia, angol, német, szovjet-orosz érdekek robbannak össze spanyol földön: a Földközi-tengerért, a földközítengeri hatalmi egyensúlyért — ez a látszat!

A spanyolok háborúja ez? Miért szenved a spanyol nép öt nagyhatalom légibombáinak és gránátjainak tűztengerében? Mi ég ama apokaliptikus tűztenger lángjaiban? — Erről szól a „Spanyol tűztenger”!

Ara kartonkötésben 60 lei és portó.

Kapható könyvosztályunkban

A bászok minden ragot a végére teszik. A fosztóképző a *gabe*. *Dirurik*, *péncz*, *dirurik gabe*, *péncz nélkül*, *buru*, *fej*, *burugabe*, *fejtelen*. A kicsinyítőképző, mint a magyarban, a *ka*. *Herri*, *ország*, *Herrihka*, *országocska*. *Teko*, *valami*, *közötti*, *herriariko*, *országközötti*, *nemzetközi*

Bake — Béke

Ennek a rengeteg ragnak a következménye, hogy a magyarhoz hasonlóan a bászok nyelv is alkalmas arra, hogy nagyon hosszú szavakat képezzenek belőle. Ilyenek: *daramazkiguzutelako*, *miután ön elvissz minket*, avagy *jaungiokoorenarekin*, ami csak annyit jelent: *Istennel*. Kolovrat úr ezt elrejtendő például hozza fel és nem tudja, hogy magyar szó van még hosszabb is, ennél is elrejtőbb, sőt legeslegelrettenthetetlenebbeknek.

Végül még egy csomó szót szed elő, hogy ezzel is bizonyíthassa a rokonságot. A bászok azt mondja *hiru*, a magyar *három*, a finn *kolme*. A bászok *hiltze*, a magyar *halni*, a török *eulmek*, a finn *kuolla*, a bászok *ate*, a magyar *ajtó*. És még így folytatja az erőszakolt szómagyarozatot és összefüggést a bászok, török és japáni szavak között, amelyet nincs értelme hogy itt felsoroljak.

Egy érdekes szót említ, amelyet nem hoz összefüggésbe a magyarral. A bászok *bake* szó erőszakos leszármazását keresi a latin *par* és *pacis*ből.

(p. ov.)

VASS ÁRON, székely szobrász-művész otthonában

Egy székely tehetség kalandos pályafutása.
Aki tanu ni akart, — de szegény volt hozzá.
Látogatás a ghindari agyagszobrok között

Ghindari, május hó.

Vass Áron, a kiváló székely szobrász-
őstehetség neve Transsylvania-szerete ismeretes.
Az eredeti székely figurák, de különösen az áll-
latok kitűnő mintázója ő, kinek csodálatos mű-
vészetével életre keltett agyagjait már külföldön
is többször megcsodálták. Híre a Székelyföl-
dön is elevenen él, nevét emlegetik vármegye-

szerte, úgyhogy nem is olyan nehéz ráakadni
Áron bátyánk vendégszerető házára.

Sovatáról délnek indulva, a Tárnava lan-
kás völgyein lefelé, fél napi járóföldre érjük
Ghindart. A felső faluvégén egy kétalakos,
muskátlis házikó homlokáról két angyalfigura
mosolyog a járókelőre: „Békesség a bemenő-
nek.”

Egy harisnyás székely művész

Belépünk. A kis udvaron szőzke kis leány
vezet hátra, a „műterem” felé. A mester fogad.
Néhány pernyi lelki megindulás szükséges,
míg kizárjuk képzeletünkben a felülvilágító
műterem és a bozontos hajú, fehér köpenyes
művész megrögzött alakját. Egyszerű falusi
házban vagyunk és előttünk fiatal, pirosarcú,
élénk tekintetű, egyszerű székely ember: Vass
Áron szobrászművész. Nem a művész, hanem
a székely gazda fogad és hív asztalához. Be-
mutatkozunk és előadjuk, hogy a Jóbarát ol-
vasóink szeretnénk beszámolni róla és művé-
szetéről. Készséggel áll rendelkezésünkre és szembe
telepszünk vele. Beszélni kezdünk, miközben
a kis munkaterem megfeli a polcokra halmo-
zott készülő, vagy éppen kész szobrokból csil-
lingelő székely művészet megkapó muzsikájá-
val. Nagyapó mesél. Tűzsiholó, Bivalyfejés,
Bikaviadal, Medvék, Bivalyok csodálatos kom-
pozícióban bámulnak felénk. Apró gyerekek
telepednek körénk: Kálmán, Zsuzsika, Edit, a
művész gyermekei és tágranyit szemekkel
néznek, miközben az agyagfigurák tovább fol-
tatják megelégedett életüket a polcokon. Vass
Áron jóságos zemei valami titokzatos távolba
kutatnak, finom ujjával végigsímtja egy
agyagból előbúvó medve lomha alakját. Kér-
jük, mondja el élete történetét. Olyan, mint
egy mese.

Egyszer volt, hol nem volt,

volt egyszer Ghindaron, ugyanebben a házban
egy fazekasmester és annak tizennégy gyer-
meke. Igen nagy áldás szegénynek, mert bi-
zony csak szűkösen éltek kevés földjükből,
meg a fazekasmesterségből. Még a betegség
sem kerülte őket, s a tizennégy gyermekből
csak öt maradt életben. Maga Áronka is sokáig
nyomta az ágyat és sirt-rít bánatában. Mit
csináljon a jó fazekasmester? Odanyomott egy
darab agyagot, hadd bibelődjék vele a gyer-
mek. Áronka, bár alig volt tíz esztendő, olyan
tyúkokat és kakasokat gyúrt a sárból, hogy a
szomszédasszony megesküdött, hogy kőkodá-
csolni hallotta őket. Nosza megörült a fazekas-
mester, most már ő biztatta Áronkát, hogy csak
rajta, mert az agyagkakasok igen szép áron

Elsőáldozási

emléképek,

két színben, csinos, izléses
kivitelben, kapható könyv-
osztályunknál.

A nagyobb méretűiek (18×27 cm.) ára
2'50 lei, a kisebbmértűiek (14×23 cm.)
ára 1'50 lei.

Aron és a hétkrajcáros petróleum

Pesten már várta jóbarátja és még aznap
elvezette a kitűnő állásba. Más szóval Vass
Aronból boltiszolga lett a Gyár-utca sarkán H.
F. csemegefűzetében. Persze, nem akart ez vég-
állomás lenni életében, meg aztán nem is tu-
dott beleszokni az üzleti szeilembe. Ugyanis a
boltos többek között háromfajta petróleumot
is árult, 7, 9 és 11 krajcárosat, pedig Áron jól
tudta, hogy csak egy van, a hetes. Mint becsü-
letes ember a vevőket is felvilágosította. Lett
is nagy botrány a boltban, melynek azonban
Áron itta meg a levét, mert távoznia kellett.
Nem vette szívére a dolgot, fogta kalapját, bú-
csúzóul még belenyomta a segédet a lésztes-
ládába és odébb állott.

Kalaposnak szegődött. Ha agyaghoz jutott,
még mintázott is néhanapján. Közben hazul-
ról nehéz hírek jöttek. Áron is megelégedte a
világjárását és hazajött. Alig telt el néhány év,
édesanyja meghalt. Hiányzott az asszony a
háznál, úgyhogy 1913-ban, 21 éves korában
megnősült. Egyszerű falusi lány volt a fele-
sége és ebből a házasságból két leánya és egy
fia született.

Nemsokára édesapja is meghalt és Áron-
nak nyakába szakadt a gazdaság, no meg a há-
ború is. A viharos éveket a vulkáni szén-
bányákban töltötte. Itt találkozott Westhof
Károly bányamérnök-festőművésszel, aki ma-
gához vette és szabad idejükben együtt várták
a békét és szőtték a művészalmokat és latolga-
ták Áron továbbtanulásának a lehetőségeit.

Tízévi pályafutása

1919-ben végre hazakerült családjához és
szétnéz a gazdaságban, amely mindössze nyolc-
van négyszögölnyi telekből és egy roskadozó
faházból állott. Vass Áron most már magától
fogott ahhoz, amire eddig apja kényszerítette:
mintázott, hogy megélhesen. Állatfiguráit
szélféleben kapkodták az emberek. 1921-ben a
cluji mintavásáron igen nagy feltűnést keltett,
kiállítási anyagát levitték Bucureştibe, ahol
aranyéremmel tüntették ki. Még mindig fia-
tálnak érezte magát, reménykedett, hogy ösz-
töndíjat kap és Bucureştiben tovább tanulhat.

Közben Cozmanescu miniszter feleségétől
kapott számos rendelést, szobrait Milánóban is
bemutatták. 1924-ben Clujon kap megrende-
lést, egyes dolgai eljutottak Hollandiába, sőt
Argentínába is. 1926-ban Odorheiu, 1927-ben
Sfântu-Gheorghen kap aranyérmet. 1928-ban
unokatestjével, Vass Áron hasonló pályá-
futású festőművésszel rendez tárlatot Trans-
sylvania több városában és szerez szózatlan el-
ismerést. Ugyanezen évben a budapesti vásá-
ron kellett nagy feltűnést. Tanulási vágyát is
megértően fogadták, tovább is tanulhatott
volna. Am akkor tűnt ki, hogy öregedik már
a legény és későn van már ahhoz, hogy új ös-
vényeket taposson és új irányt szabjon művé-
szetének. Odahaza három gyermeke és felesége
várta s így könnyes szemekkel és szertefoszló
reménnyel tért haza, ahonnan elindult és min-
tázza tovább szobrait, be nem teljesedő vágyak
örökös kísértőit.

Aki tanulni vágyott

Pedig Áronkát már akkor erős vágyak he-
vítették és érezte, hogy élete messze kívánczik
innét. Első tanuló volt az iskolában és nem
akarta a hét elemivel beérni. Ezért egy ös-
szel felkapaszkodott a fazekasok szekerére és Odor-
heiu szökött az agyagipari iskolába. Csak-
hogy édesapja pálcája vele egyidőben érkezett
és odahaza tovább törhette fejét újabb szökési
terveken. Csak azt nem tudta, hova! Nem so-
káiig kellett azonban gondolkoznia. Amint So-
valán kínálgatta figuráit, a nem mindennapi
tehetség felűnt egy Aurél Róbert nevű mér-
nöknek, aki az éppen ott nyaraló Sándor Já-
nosnak, az akkori belügyminiszternek mutatta
be a fiút.

— Kiváló tehetség, — állapították meg —
Pestre kellene küldeni!

De a tervezetést most is az édesanyja
döntötte el azzal, hogy a fiú otthon marad. Az
Áronka lelkében feszülő vágyakat azonban nem
lehetett ilyen hamar elintézni. Volt Pesten egy
jó barátja, K. L., később rendőrfelügyelő, aki ki-
futó fiú volt egy boltban. Szerzett is egy jó ál-
lást Áronnak, aki felpakolta tarisznáját és
meg sem állott Pestig.

A ghindari agyagszobrok között

Vass Áron nyugodt, egyensúlyozott, lélek.
Elgondolás és megfigyelés után dolgozik. Lel-
kében megalkotott témáit könnyen mintázza
agyagba. Témája az erdő és mező állatai és a
falú népe. Erdőn barangolva lesi az állatok
mozdulatait. Így született szarvas szobra, a
csapdába jutott medve, bikaviadal, bivalyfejés.
Ember-figurális kompozíciói klasszikus zsáner-
képek: Nagyapó mesél, Tűzsiholó. Megkapó
alkotása: Petőfi a csatatéren, amely a haldokló
költőt ábrázolja.

Vass Áron elsősorban őstehetség, művé-
szete a székely őstalajban gyökerezik, azonban
tehetsége felülemelkedik a szokásos székely te-
hetségek művészi vonalán. Állatfigurái meg-
kapó megfigyelésről és művészi értékről tanu-
skodnak. A mozdulatok és beállítások, melyek
alakjaiba önt, elárulják, hogy megadatott
neki a kiválasztottak alkotó ereje. Anatómiai
készsége bámulatos. Elsősorban az állatfigu-
rák, különösen a bivalyok mestere. Ilyen zsá-
nerű alkotásai sokkal többek, mint természet-

utánzatok. Határozott elgondolás és önálló el-
rendezés van bennük, melyet oly művészi
könnységgel old meg, melyhez hasonlót ta-
lán Vastagh Géza festményeiben csodálhatunk.
Kompozícióban itt-ott talán érezhető némi ha-
tás, ez azonban nem más, mint Vass Áronnak
alkotásain visszatükröző műveltsége, melynek
egyes elemeire mi is visszaemlékezünk.

Családjában számos művészembert talá-
lunk. Nagyapja messze földön ismert asztalos
és festőember volt. Unokatestjére Vass Albert
festőművész, bátyjának fia, Vass Árpád szoba-
festőből lett arcképfestő, végül fia, Vass Kál-
mán, aki alig 10 éves, nem mindennapi tehet-
séggel mintázza az apjától elerett figurákat.

Életrajza és pályafutása azonos száz és
száz székely őstehetség sorsával. Ómaga két-
ségkívül művész. Kiváló képviselője faja ősi
művészetének. Mint egyén páratlan mintaképe
az önzésnek és a szerény, becsületes és minden
megbecsülést megérdemlő székely tehetségnek.
MÁLNÁSI GÉZA dr.

A Kereskedők Egyesületének és a Banati Kereskedői Testületek Szövetségének közgyűlése

Timișoara. Saját tud. A Kereskedők Egyesülete és a Banati Kereskedői Testületek Szövetsége a közelmúltban tartották meg közgyűlésüket, amikor is a kereskedelmet érintő számos kérdéssel foglalkoztak. A Kereskedők Egyesületének közgyűlését Oprea János elnök nyitotta meg, majd Endre Károly titkár terjesztette be az évi jelentést és a zárszámadásokat.

A jelentést egyhangulag elfogadta a közgyűlés. A taglétszám nagy gyarapodására való tekintettel a tizenkétfelős igazgatóságot huszonnégy tagúvá emelték. Oprea Jánost pedig három évre újra elnöknek választották meg. Az elnök nagy beszédében köszönte meg a bizalmat és kihangsúlyozta, hogy nem ismer különbségeket, hanem csak kereskedelmi érdekeket tart szem előtt. A választmány tagjai lettek: Angerbauer Jenő, Baruch Izidor, Brebanariu Vasile, Bocea Nicolae, Carabas Romulus, Chingita Cornel, Dénes D. H., Duschnitz Miksa, Fejér Ernő, Forgács Mátyás, Fratila Livius, Friedmann Ferenc, Ghita Jon, Grossmann Antal, Grünvald Márton, Häring Ernő, Holz Antal, Jancsó Karoly, Jaszenszky Nándor, Jäger József, Jonescu-Frota Aurél, Juracsek Emil, Kohn Sándor, Lukács István, Matinszky Emánuel, Mann Ferenc, Mannheim Lajos, March Ignác, Molnár István, Neumann Miksa, Olariu Péter, Puia Romulus, Roxin-Bibeacu József, Rudas Jenő, Schön Ede, Schulz Arnold, Tearan Victor és Zsivánovics Döme.

A választmány megmaradt régi tagjai: Babcsányi Ferenc, Baruch Salamon, Beitz Miklos, Csendes Tibor, Danciu Ferenc, Dauerbach Béla, Deixner József, Feistamm József, Feuer József, Filenz Albert, Flesch Sámuel, Földváry Fülöp, Gál Emli, Grósz Simon, Henz József, Jachan Ferenc, Jobba Márton, Jonasiu Titu, Jonescu Zaharia, Kabos Ármin, Kasztner Oszkár, Kecskeméti Sándor, Kecskeméti Ferenc, Koch József, Kohn Sámuel, Krayer Elemér, Kutsér István, Martzy Mihály, Reiter Károly, Róna Ede, Stachler Adam, Szabó Nándor, Teodorescu Jon, Tóth Sandor, Weber István, Weisz Richárd, Wohlstein Lipót. Pénztáros lett Földváry Fülöp, ellenőrök Henz József, Koch József, Schulz Arnold, Feistamm Márton és Müller József.

A közgyűlésen elhatározták, hogy megkeresik a minisztériumot és a telefontársaságot, hogy a kereskedőknek a tervezett 850 leites telefonelőfizetési díjat redukálják, annál is inkább, mivel értesülésünk szerint Craiovan 300 lei a havi előfizetés. Schön Ede indítványára kimondták, hogy

a hivatáskamarákkal karöltve szeptemberben a bucaresti hónapoz hasonlóan „timișoarai hónapoz“ kívánják rendezni és pedig kiállításal egybevetve, ami bizonyára minden kereskedelmi és iparág számára nagy forgalmat jelent. Felszólalt végül Ilincea kereskedelmi iparfelügyelő is, aki kijelentette, hogy mindenben támogatja kereskedelem ügyét.

A közgyűlés befejeztével a választmány megválasztotta az új igazgatóságot. Négy tagságot nem töltöttek be, a többi huszra felerészben románokat és felerészben kisebbségeket választottak. Az igazgatóságba kerültek: Baruch Izidor, Brebanariu Vasile, Carabas Romulus, Chingita Cornel, Danciu Ferenc, Földváry Fülöp, Fratila Liviu, Ghita Joan, Grossmann Antal, Jonescu-Frota Aurél, Jonescu Zaharia, Kabos Ármin, Krayer Elemér, Lukács Iván, Olariu Péter, Puia Romulus, Reiter Károly, Schön Ede, Teodorescu Jon és Weisz Richárd.

Ezekutáni a Banati Kereskedelmi Testületek Szövetsége tartotta meg évi közgyűlését. Oprea János elnök megnyitójában utalt arra, hogy Timișoara is, mint ismeretes, az egyik tartományi kormányzószék helye lesz, ami a banati kereskedelemre nézve is igen fontos. Timișoara gazdasági központ s másrészt is igen alkalmas arra — mondotta — hogy az ókirályságbeliek és az itteniek intenzívebb közeledését megvalósíthassák. A banati kereskedők ezért elhatározták, hogy táviratban köszönik meg a kormányt, hogy Timișoaran lesz a székhely.

A szövetség eddig is igen tekintélyes erőt képviselt: tíz banati érdekképviseletből állt. Most belépésüket bejelentették: a német ipari és kereskedelmi egyesület, az utazó kereskedők egyesülete, valamint a kis- és középalmosok egylete, miután nemrégiben a lugoji vendéglősök és kereskedők csatlakoztak a szövetséghez.

Henz József és Stachler Adam, a timișoarai Kereskedők Egyesületének alelnöke kéri, hogy járjon el a szövetség a kiskereskedők és kisiparosok könyvvezetése ügyében újlag is. A pénzügyminiszter felmentette a kiskereskedőket a könyvvezetés alól évi 200 leies általános ellenében, azonban a repülőpénztár, amelybe 100 lei kell befizetni, elrendelte, hogy havonta egyszer kell könyvelni. A kedvezménynek így nincs gyakorlati értelme, mert a havonta összegezett adatokat is megfelelő alapon lehet csak megadni, tehát csak kell könyvet vezetni, amily pedig igen sok kisméretű rem ért.

Lauri Volpi németországi köruton. Az Olaszország és Németország között létrejött kulturális megállapodás megerősítésére a berlini operában Lauri Volpi (x), az olaszok nagy énekese is vendégszerepel. Mellette Fernando Basile szopránénekesnő látható képünkön amely fogadásukról készült.

VILÁGHIRŰ REGÉNYEK

Ezek azok a könyvek, amelyeket szívesen olvas minden asszony, leány és a regény hőseivel együtt éli át életüket, boldogságukat és bánatukat.

1. Aldrich: Es lámpást adott kezembe az Ur 99 lei
2. Aldrich: Száll a fehér madár 66 lei
3. " Család! kór 66 "
4. " Ella kisasszony 66 "
5. Lyttkens: Ne várjatok vacsorára (Egy orvosnő regénye) 66 "
6. Bottome: Orvosok 115 "
7. Mayrie G.: Urihölgy állást keres 66 "
8. J. B. Priestley: Jóbarátok 198 "
9. Mitchell: Elkujta a szél 264 "

Kapható könyvosztályunknál.

Hajófordító vitzartályt építenek a Begán

Timișoara. Saját tud. Az ugynevezett negyedik kerületi népsstrand közelében nagyobb szabású földmunkálatok indultak meg: háromnegyed holdnyi terepet ásniak ki ugyanis, hogy ott vitzartályt létesítsenek. A Dinárol s a Tisaról mintegy hetven méter hosszú uszályhajók futnak a Begán át Timișoaráig. Ezeket a hajókat nem fordíthatják meg, miután a Bega-csatorna csak harminc méter széles. Felfelé Timișoaráig motorhajók vontatják az uszályosokat, vissza, illetve lefelé pedig a víz sodra viszi őket magával. Annál körülményesebb ez, mivel a kormányrudat, tehát a hajófarat előre teszik meg ezt az utat. Ha Timișoaráról megrakodva indul vissza a hajó — mondjuk ötven-hatvan vagónnyi gabonarakománnyal — így kell az utat egészen Titledig megtennie, csak az üres hajók fordulhatnak meg a Timișoarától tizenkétfélméternyire fekvő hajózási zsillipeknél. A legjobb esetben tehát arról lehet szó, hogy az üres hajót leusztatják a zsillipig, ott megfordítják s aztán motorhajóval újra Timișoarára vontatják s ekkor megrakják. Házonnégy kilométeres ut, sok idő és energia vesz így kárba. Ezért építik meg most Timișoaran a vitzartályt, hogy a hajók a jövőben ebben kényelmesen megfordulhassanak. A part mentén nyolcvan méteres hosszban építik meg a tartályt, amely aztán befelé keskenyebb, mélysége pedig, mint a Begán, három méter lesz. A költségek fél-millióra ragnak. A munkálatokat Papp Béla aradi vállalkozónak adták ki. Julius végére, de legkésőbb őszre, okvetlenül elkészül a „hajófordító“, hogy a gabonaexport idején már igénybe vehessék. A begai hajózás egyébként is meglehetősen élénk. A negyedik kerületi Bega-szakaszon, a városban, uszályhajók hosszú sora vesztegel. Ezekből részint most rakják ki az árukat, részint pedig most fogják exportáruval megrakni őket.

Köszönetnyilvánítás

Tekintetes Timișoarai Segélyező Egyesület Oradeai Fiókja Vezetőségének

Oradea.

Parcul Stefan cel Mare No. 3.

Alulírott Klein I. oradeai lakos ezennel igazolom, hogy az általam temetkezési segélyre 16125/11556 II. A. szám alatt beírt tag, rövid időn belül elhalálozása után, esedékes Lei: 12.000.— azaz tizenkettőezer segélyösszeget hiánytalanul, egyedül a halotti bizonyítvány felmutatása után azonnal megkaptam.

Amidőn ezt jelen soraimban tanusítom egyben hálás és mély köszönetemet fejezem ki az Egyesületnek, minden bizalmat megérdemlő figyelmes elintézéséért s igyekezni fogok Egyesületüket magam és barátaim, valamint ismerőseim körében ismertetni és ajánlani.

Oradea, la 16 Maiu 1938.

Előttünk:
ss. Béres Sándor
nyomdatulajdonos.
ss. Dévald László
nyug. főtitkár

Teljes tisztelettel:
ss. Klein I.
Str. Saguna No. 11.

HIREK

MAGYAR LAPOK
Keresztény magyar napilap

Oradea, Strada Regele Carol II. 5

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400
negyedévre 210, egy hónapra 70 lei.
Magyarországon: Egész évre 50 P. félévre 25 P. negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 12-27.

Ciujai szerkesztő: dr. Sulyok István

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucuresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Déli, délnyugati szél, később felhősödés, eső és zivatar lehetséges. A hőmérséklet egyelőre nem változik.

PACHA PÜSPÖK A SZENTATYÁNÁL. Timisoara. Saját tudósítónktól. Pacha Agoston dr. megyéspüspök tudvalegőleg Waltner József dr. kanonokkal, püspöki irodáigazgatóval Rómába utazott, hogy XI. Pius pápának megtegye a szokásos ötévi jelentést az egyházmegyről. Mint most értesülünk, Pacha dr. megyéspüspököt a Szentatya szombaton fogadta kihallgatáson Castel-Gandolfóban.

Ötven italmérő levizsgázott Giurgiuban a vizsgákat felfüggesztő rendelkezés kiadása előtt. Mercurea-Ciuc. Saját tud. Cioiculescu Vasile pénzügyigazgatósági kiküldött elnökletével megtartották Giurgiuban, Gheorgheniában az italmérők nyelvvizsgáját. Ötvenen jelentkeztek. A vizsga eredménye még nem ismeretes. Annyi tény, hogy a vizsgán nagy megértést tanúsított a pénzügyi kiküldött. Csak a vizsga után érkezett meg a pénzügyminisztérium ismert rendelkezése, hogy a vizsgák megtartását elhalasztották.

AZ A. S. O. KÖZGYŰLÉSE ORADEÁN. Vasárnap délelőtt tartotta meg az A. S. O. 33-ik évi rendes közgyűlését dr. Szeghalmy Sándor elnöklete alatt. Az elnök megnyitójában kegyelmes szavakkal emlékezett meg Kaka István ügyvezető alelnök munkásságáról. Az elnöki jelentést Lintner Béla titkár olvasta fel, majd Fülöp László a zárszámadást és Kaszó Árpád a pénztári jelentést terjesztette elő. Az év folyamán halálozás, kisorsolás útján megüresedett tisztségekre a közgyűlés a következőket választotta meg: Alelnök lett: Szántay János, választmányi tagok: dr. Andriška József, Mokos Imre, Patrubby Miklós, Felicides Béla, dr. Lammel Antal és Südy Jenő. Póttagok: Barabás Ferenc, Bodnár János, Nosz Andor, Székely Lajos, dr. Kovács Ernő, Krecsmári Imre. A számvizsgáló bizottság tagjai lettek Szász Imre elnök, Bereczki Ottó és Lestván Kálmán. A gazdasági bizottság elnöke Rimanóczy László, tagjai Bartsch Ernő és Istvánffy József.

Lelkinap Oradeán. A lelkinap vezetője értesíti nőtestvéreit, hogy f. hó 19-én, csütörtökön, a h5 harmadik csütörtökejé lévén, a lelkinapot a Szociális Testvérek székházában (Str. Crisan 2 sz. a.) újra megtartják. Jelentkezünk minél előbb a lelkinap vezetőségénél, egész napos bentlakás kötelező, az ellátási díj 30 lei.

Zürichi zárlat. Párizs 12.26, London 21.78, Newyork 439, Brüsszel 73.82 fél, Milánó 23.05, Amszterdam 242.67 fél, Berlin 176.20, Bécs — schilling 56.50, Prága 15.25, Varsó 82.60, Belgrád 10, Bucuresti 325.

Halálozás. Hetvenkét éves korában, Gheorgheni városban, hosszas szenvedés után elhalt özv. Sándory Mihályné szül. Scharf Antónia. Az elhunyt nagyasszony kivételes kulturájú, minden szépért, nemesért lelkesedő, áldozatkész uriaszony volt, aki idegen származása ellenére igazi mintaképe lett a ciuci székely asszonynak. Halálát dr. Sándory Mihály ügyvéd, dr. Csiky Jánosné sz. Sándory Antónia, orvos neje és Márk Istvánné szül. Sándory Mária, könyvkereskedő és nyomdatulajdonos felesége gyermekei és kiterjedt rokonság gyászolja.

FELHÍVÁS AZ ORADEAI ÜGYVÉDEKHEZ. Az oradeai pénzügyigazgatóság személyzeti ügyosztályának főnöke Balog Alexandru felhívja mindazokat az ügyvédeket, akik eddig jelöltjeiket és irodakisasszonyaikat nem jelentették be, valamint azokat az orvosokat, akik be nem jelentett alkalmazottakat tartottak, hogy folyó hó 24-ig haladéktalanul jelentsek be és fizessék be a személyzeti adót.

Felkérem diáktestvéreimet, akik a targumuresi rom. kat. főgimnáziumban érettségiztek és azokat is, akik itt tanultak, hogy a f. évi június 12-én megrendezendő Véndiák-találkozón való részvételüket lehetővé tegyék címre közöljék: Dr. Szoboszlai László elnök, Targu-Mures Gimnaziul Rom. Cat. de b.

Autósok! Figyelem!

Hat hengeres, 81 lóerős alig használt

DODGE-kocsi

igen jutányos áron eladó. Cím a kiadóban.

Alkalmi vétel!

Eltemették a seini halálos dráma áldozatát. Satumare. Saját tud. Jelentettük, hogy Seini községben dr. Papolczy László ügyvéd vadászfegyverrel betörőnek nézte és halálosan megsebesítette a község legkedveltebb sportemberét, dr. Papolczy barátját: Miklósi Antalt. Dr. Papolczy Lászlót a csendőrség őrizetbe vette és beakasztotta az ügyészség fogházába. A szerencsétlenség áldozatát óriási részvét mellett temették el. Dr. Galea Nicolae vezetőügyész az iratok tanulmányozásánál megállapította, hogy a kihallgatott tanúk kivétel nélkül dr. Papolczy László mellett vallottak. A közismert ügyvédot egyelőre visszatartották az ügyészségen. További fogvatartása felett csak később döntenek.

MEGDRÁGULT A KENYÉR A BANATBAN IS. Timisoara. Saját tud. A város a liszt és a kenyér maximális árát felemelte. A liszt 7 és 8.50 leiről 9.60, illetve 10.60 leire drágult, a feketekenyér maximális ára 7 lei helyett 8 lei. Félharna kenyér 10 helyett 11.50 lei. A fehér kenyér ára nincsen maximálva.

Az oradeai „Építőiparosok Szövetsége” tisztelettel felkéri a bádogos és vízvezeték-szerelő szindikátus tagjait, hogy a f. hó 18-án, szerdán este 6 órakor a Sas-palotában lévő helyiségünkben tartandó szindikátusi taggyűlésen, a tárgyszorozat fontossága miatt okvetlen és pontosan megjelenni sziveskedjenek. Elnökség.

Feljegyzések

Meiji japán császár haláloságyáról rendelkezést küldött népéhez. Ez a rendelet egyetlen szóból állott: makato. A japáni nyelv sajátos idioma, mely inkább képekben fejezi ki a fogalmakat, mint szavakkal. Ezért ezt a szót nem is lehet lefordítani egyetlen nyelvre, még a rokoni magyarra sem, hanem csak körülírni. Ahogyan abban a tanulmányban olvassuk, mely erről a rövid császári hagyakozásról szól, ez a szó azt jelenti: a szavakat cselekedetekre fordítani.

Ebből a tömör végrendeletből Japánban nemzeti jelszó lett. Bár az régmúlt időkben hangzott el, ma is ott függ művészi írásban minden japáni patrióta házában falán. Tudjuk, hogy a japáni nép valóban hű is volt ehhez a parancshoz: keveset beszélt és sokat dolgozott.

Mi nagyon sokat beszélünk és sokat írunk, de nagyon keveset valósítunk meg abból, amit papírra vetünk. Olyanokat sem, amiknek nem áll az útjában semmi. Csak az a széles és mély szakadék, mely az élet anyagi valóságaitól, e valóságok utalmánál és irányításának módszereitől elválaszt. Ezért nem tehetünk szemrehányást egymásnak és nem választhatjuk azt a kényelmes utat sem, hogy minden bajunkra egy-egy bűnbakot keressünk és annak nyakába varrunk minden felelősséget. Ezért a bajért mindnyájan egyformán felelősek vagyunk. Ennél a felelősségnél igazabb és általánosabb egyetemlegességet el sem lehet képzelni.

Azt a prófétát sem várhatjuk, akinek a szavára úgy elindul a lelkekből a felismerés és az okosabb akarat, ahogyan Mózes a szárdóbból vizet fakasztott. Víz az azonban úgy is lehet kapni, ha mindenki verejtékes munkával kutatás és a maga portáján és ügyel arra, hogy a kút vize tiszta és egészséges legyen. Az is „makato”, ha minden magyar család a maga kicsiny életében úgy tesz, mintha házában népe az egész kisebbségi magyarság volna, ő pedig a próféta. Ha mindazt, amit a magyar nép érdekében tenne, ha ő volna a vezér, — s melyik magyarnak nincsen erre részletes programja? — a maga kis táborában végrehajtja, háza népét a szép tervek helyességéről meggyőzi, e feladatokra megszervezi, tekintélyével erre az útra parancsolja. A próféták sem csinálnak mást, csak a sorrend fordított: társadalmat azonban nemcsak felülről lefele, hanem alulról felfelé is lehet építeni. A szép tervek ugyanis mind ugyanazt akarják: összetartást, szövetkezést, egymás támogatását, kulturális önképzést, gazdasági közszervezkedést. Ha minden családi kis kútból ezt a vizet merítjük, ebből gyorsan lehet akkora patak, amely malmokat is tud hajtani.

A mi mai magyar életünkben ez a bölcs japáni szó: „makato.”

(SKIN.)

Repülőteret létesítenek Merourea-Ciucan is. Saját tud. A városnak a Toplița-Ciuc községgel határos Hargitaalji részében a napokban felméréseket eszközöltek a hatóságok. Ertesítésünk szerint repülőteret létesítenek a sima kaszálós területetken s a magántulajdonban lévő birtokok kisajátítására folytak tárgyalások, a helyszíntre megidézett tulajdonosokkal.

Május 20 az utolsó jelentkezési határidő

olaszországi társasutazásunkra

Jelentkezzék még ma — Utlevél május 20-ra szükséges.

Timisoara új katolikus katonalelkésze. Sajtó tud. A hadügyminisztérium Unterweger Lotár dr. kanonokot, papnevelői rektort tiszteletbeli helyőrségi plébánosává nevezte ki. A helyőrségi katolikus katonai lelkész tiszteletét a nemrégiben elhunyt Ferch Mátyás prelátskano-nok töltötte be azelőtt.

Kontárrá minősítenek százszatunareai iparost. Sajtó tud. A satunareai munkakamaránál — nem tudni, kinek a mulasztása folytán — az iparosok vizsgáztatása ügyében tarthatatlan állapotok uralkodnak. A minisztérium negyvenkét vizsgáztató bizottság kinevezését elmulasztotta, ami azt jelenti, hogy a beszedett régi munkakönyvek tárgyában beadott kérvények felett negyvenkét szakmában nem tudtak dönteni. Növeli a zavart, hogy a felsőbb hatóságtól a munkakamarához rendelet érkezett, amely szerint az iparosok vizsgáztatását június 30-ig be kell fejez-ni. Ha a minisztérium a ki nem nevezett bizott-ságokat nem alakítja meg, június 30-a után sok-száz satunareai iparost kontárrá minősítenek, mert munka, illetve mesterkönyvet egyik sem fog tudni felmutatni. A levizsgázott iparosok ju-nius elseje után megkapják a mesterkönyvet.

Kávéházakban, vendéglőkben kérje mindenütt a „MAGYAR LAPOK”-at.

Gyilkosságért letartóztattak egy sátoros ci-gányt. Mercurea-Ciuc. Sajtó tud. Gyomáti Ferenc joseni 60 éves napszámos néhány nappal ezelőtt hirtelen, gyanus körülmények között meghalt. A csendőrség vizsgálatot indított és az azzal kap-csolatos boncolás megállapította, hogy Gyomáti-nak a fején súlyos seb éktelenkedik, amely vér-mérgezőssel komplikálódott és ez okozta halálát. A további nyomozás során kiderült, hogy Gyo-máti Lăcătuș Petru sátoros cigány ütötte fejbe egy doronggal, kocsmá összeszólalkozás közben. A cigányt letartóztatták.

AZ ÁLLAMI EGYEDÁRUSÍTÁSI JOGOT KITERJESZTIK AZ ELEMI ISKOLÁS OL-VASÓKÖNYVEKRE IS. Bucuresti. Sajtó tud. A nemzetnevelésügyi miniszter elhalasztotta az egységes abc elkészítésére kiírt pályázat ha-táridejét, — ami május 20-ika volt, — decem-ber 1-re. Ez időpontban azonban lejár a másod-, harmad- és negyedosztályos olvasóköny-vek elkészítésére kiírandó pályázat is, mert az olvasókönyvekre ugyanúgy állami egyedáru-sítási jogot fog a kormány megállapítani, mint az abc-kre.

*** Székrekedésben szenvedő bányadi, levert, dolgozni képtelen egyéneknek a bélmozgást reggel éhgyomorral egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz csakhamar megélénkíti, az emésztőcsatornában összegyűlt salakot kiűrti, a vérkeringést szabadabbá teszi s a gondolkodó- és munkaképességet emeli. Kérdezze meg orvosát.**

250 millió lei értékű utunkatlatok Satunare megyében. A kormány, mint ismeretes, terveze-tet szavazott meg amely szerint az ország fon-tosabb utvonalait teljesen átépítik és bitumen-burkolattal látják el. A satunareai prefektúrára érkezett rendelet szerint a kormányterv értel-mében újjáépítik a Satunare megyén keresztül-vonuló somesvölgyi országutat is, amely Clujról kiindulva Dejen, Somcutamaren, Seinin és Liva-dan keresztül Halmeuig, az ország északi hatá-ráig vonul. Minisztériumi utasításra az itteni megyeházán már hozzákezdtek a tervezet satu-mareai részleteinek a kidolgozásához. A satu-mareamegyei munkálatok 250 millió leibe kerül-nek, amelyet teljes egészében az állam fedez. Az újjáépülő ut Livadan eltér és nem érinti Satu-maret. Később azonban ugy határoztak hogy Livadatól Satunareig is kiépítik az országutat, hogy ez az állandóan fejlődő határszéli város is belekapcsolódjék az ország modern uthalozatába. A munkálatok — a vármegyei utépítészeti hiva-tal közlése szerint — még ebben az évben meg-kezdődnek s azoknak befejezése legkevesebb két esztendő igényel. Egy év alatt negyven kilomé-ter utat építenek meg. A nagyarányú közmun-kák a megye gazdasági életét is közelről érintik, amennyiben az utépítéshez szükséges anyagokat — a bitumen kivételével — az itteni vállalatok-tól vásárolják. Satunare megyében ugyanis ha-talmas kőbányák vannak, amelyek az északi országgrész kőszükségletét teljes egészében fede-zik. Ertesüléseink szerint a közmunkákhoz erre a vidékre a ország más részéből hoznak munká-sokat, tekintettel arra, hogy Satunare megyében munkanélküli jelenleg nincsen.

Temetések Oradeán. Jeddi Fehér Lajos Szi-dor nyug. CFR főtisztviselő 73 éves korában meghalt. Temetése csütörtökön délután 6 órakor lesz a Haller kápolnából. — Tóth Mihály nyug. városi tisztviselő 67 éves korában meghalt. Temetése szerdán délután 3 órakor lesz a Haller kápolnából. — Szilágyi István nyug. főmoz-donyvezető 63 éves korában meghalt. Temetése szerdán d. u. 6 órakor lesz az Eroul Necunoscut utca 16 sz. gyászaházról. (Erdélyi „Concordia”).

JÖJJÜN TAVASSZAL ITALIÁBA. A Magyar La-pok ezidei nagy olaszországi társasulását az Eucharisztikus Világkongresszussal kapcsolja össze. Ez a társasutazás valóban eseményszámba megy és mindezek ellenére olyan olcsó, hogy azon a szeré-nyebb anyagiak fölött rendelkezők is, minden na-gyobb megerőltetés nélkül részt vehetnek.

Thália Magyar Színház.

Mindennap!

Az utolsó évek legnagyobb operett sikere:

a SONJA

15 ragyogó új díszlet, 250 teljesen új ruha, 8 fánco duett, 12 görli szám

Jegyek minden előadásra már válthatók a színház elővételi pénztáránál.

Ciucmegyei bírósági hírek. Mercurea-Ciuc. Sa-ját tud. Dandu Iosif bicaz-chei gazdálkodó tizen-nyolc éves korában megnősült. Így történt, hogy amikor katonai szolgálata be kellett vonulnia, már kétgyermekes családapa volt. A gyermekek neveltetése és a megélhetési gondok a fiatalasz-sony nyakába szakadtak. Érthető tehát, ha a két-évi katonáskodás után szívesorongva várta haza a férjét. Azonban Dandu leszerelés után nem tért haza családjához, hanem egy másik nővel állott össze. Dandu törvényes felesége házasságtörés és hűtlen elhagyás miatt bünvádi eljárást indított férje ellen. A törvényszék négyhavi fogházzal és a perköltségek megtérítésével sújtotta. — Ionescu Ana Lica ciucsangheorghiei volt postamester nő több pénzesutalvány értékét eltulajdonította, mintegy 40 ezer lei értékben. A törvényszék sik-kasztás- és okmányhamisításért egyévi fogházra, ötezer lei pénzbüntetésre és az okozott kár meg-térítésére ítélte. Tekintve azonban, hogy tettét tö-redelmesen beismerte, a törvényszék az ítélet végrehajtását felfüggesztette. — Piatos Lőrinc ciucmani községi jegyzőt és Miklós Gergely köz-ségi pénztárnokot azzal a váddal állította tör-vényszék elé az ügyészség, hogy a község kárára nyolcvanezer leies sikkasztást és hűtlen vagyon kezelést követtek el. A bíróság nem látott tisztán az ügyben, mert a hivatalos könyvek és lajostro-mok is eltűntek. Végül is bizonyítékok hiányában a vádlottakat felmentette. — Mazgraz Paraschiv és Tătu Radu platinisi vasuti fékezők álkulccsal felnyitották a vasuti raktárt és egy hordó petro-leumot loptak el. A vizsgálat során előkerült a hordó petroleum és így a vasut nem károsodott. A törvényszék Mazgraz fékezőt egyhavi foghá-zal és hivatalvesztéssel sújtotta, míg Tătu Radut felmentette.

Megjelent a „Magyar Népegészségügyi Szem-le” májusi száma. Ertékes, változatos tartalom-mal jelent meg dr. Schmidt Béla szerkesztésé-ben a „Magyar Népegészségügyi szemle” májusi száma is. A maga nemében olyan szép és ered-ményes teljesítményt végző szakfolyóirat közle-ményei közül kiemeljük a következőket: dr. F. Mann Ilona: A beteg gyermek. Grossmann Erich: A falusi lakóház. Németh Jenő: A tiszta és egész-séges tej, dr. Gergely Endre: A gyermeknevelés-ről. Az említett írásokon kívül még számos érte-kes és hasznos tudnivaló található a lap közle-ményei közt, amelyek egészségügyi kérdésekben mind fontos utmutatással szolgálnak. A Magyar Népegészségügyi Szemle címe: Targu-Mures, Sf Gheorghe-utca 20.

A „Vasárnapi Harangzó” legújabb száma. Ismét változatos tartalommal hagyta el a sa-jtót a „Vasárnapi Harangzó” Szim I. Lidia gon-dosan szerkesztett hitbuzgalmi folyóirata. Az iz-léses kiállítási vallásos folyóirat számos han-gulatos, verset, elbeszélést, valamint lelki problé-mákat fejtető közleményt tartalmaz. A „Vasár-napi Harangzó” megrendelhető, Cluj, Grigorescu utca 35. Megjelenik havonta. Egyes szám ára 3 lei.

Felmentette a katonai törvényszék az izga-tással vádolt kéményseprő-mestert. Cluj. Sajtó tud. Mint ismeretes, Clujon is a város házikeze-lésbe vette át a kéményseprési jogot és ennek során nézeteltérésre került sor a kéményseprő-mesterek s a város között. A napokon keresztül tartó tárgyalások alatt Darida Mihály kémény-seprő-mester, jogsérelmet érezve, meg akarta szervezni a kéményseprőmesterek összetartását és ennek céljából több ízben beszédeket tartott kartársai érdekében is. Ebből azonban a ható-ság emberei hatóság elleni izgatást vélték ki-olvasni és eljárást indítottak a kéményseprő-mester ellen. A katonai törvényszék azonban büncselekmény hiányában felmentette a ké-ményseprő mestert, indokolásában kimondva, hogy a felek között vitás ügy volt, amely egyé-bként is bírói utra terelődött és így jogos volt — érdekeinek veszélyeztetését látva — Darida fel-háborodása.

Az angol-német mérkőzésről. A mult héten bonyolították le a berlini olimpiai stadion-ban az angol-német labdarúgó válogatott mérkőzést, amelyet az angolok nyertek meg 6:3 arányban. Képünkön: Woodley kapus véd egy labdát. Hapgood csapatkapitány, Joung középpályás, Broome középsatár és Bastian balösszekötő.

LEGUJABB

A francia-olasz tárgyalások bizakodásai és kétségei

A genovai beszéd hatása nyomán új meglátások támadtak a párizsi hivatalos körökben

Párizsból jelentik: A „Le Matin” írja: „A Népszövetség megszűnt létezni első formájában. Mégis ebben az ülésszakban a valóságok megértése győzedelmeskedett a kötékedés szelleme fölött.” A „La Jour” szerint Genfben győzött az

opportunizmus politikája, amelyet Chamberlain képvisel és amelyet Franciaország is elfogadott, hogy Olaszországgal kiegyezhessen. Mindenesetre a Róma-Berlin tengely Genfben csak megerősödött.

Petrescu Comnen román külügyminiszter a Magyarországgal való baráti együttműködésről nyilatkozott Genfben

Genfből jelentik: Petrescu Comnen román külügyminiszter nyilatkozott az „Uj Nemzedék” munkatársának. Kijelentése szerint szeretné, ha a sinaiai értekezelt alkalmával elhangzott baráti szavak melyekkel a román kormány határozott vágyát fejezte ki a Románia és Magyar-

ország közötti helyzet enyhülésére. — nem maradván csak szavak. Szeretné, ha lehetővé válna a béke érdekében a baráti együttműködés a két szomszédos állam között. Ez a baráti együttműködés a középeurópai helyzet enyhülését is maga után vonná.

A Népszövetség első formája megszűnt

Chamberlain alkalmazkodó politikája győzött. — A Berlin-Róma-tengely Genfben megerősödött

Párizsból jelentik: Illetékes francia körökben megerősítik, hogy Halifax lord és Bonnet külügyminiszter, miután mérlegelték Mussolini legutóbbi kijelentését az olasz-francia tárgyalásokkal szembeni „körültekintésre” vonatkozólag, arra a következtetésre jutottak, hogy a francia-olasz tárgyalásokat folytatni kell. Bonnet külügyminiszter bizik a tárgyalások sikerében.

Francia hivatalos körök ugyan tartózkodók Mussolini genovai beszédének kitételei miatt, azonban mégsem látják reménytelennek a helyzetet, mert a Buca beszédét taktikázásnak tartják, amely a tárgyalások folyamán kiharcolandó engedményekre irányul.

Mégis Mussolini kijelentése, hogy egy világnézetű háború esetén a két totális állam azonnal egyesülne, arra enged következtetni — vélik Párizsban — hogy a két vezér római találkozására nyomán sokkal szorosabb egyetértés jött létre, mint ahogyan azt sokan gondolták.

Ebben a tekintetben a hivatalos „Le Temps” római levelezője a következőket közli:

— Egy dolog biztosra vehető, az tudniillik, hogy a Duce visszanyerte Hitlerbe vetett bizalmát. A Hitler által biztosított előnyök és engedmények sokkal jelentősebbek, mint amint azt hitték, s túlterjednek jelentőségükben az Abige-völgyi német iredentizmus és a dél felé irányuló esetleges német terjeszkedés megszüntetésén. Lehet, hogy a Birodalom elsőbbséget biztosított Olaszországnak Spanyolországban és talán más országokban is. Azután szó lehetett a Birodalom támogatásáról Olaszország földközi-tengeri hivatásának és Európa fascizálásának tekintetében. Ugy hogy a Duce-nak a Führerrel szemben táplált bizalmatlansága most teljesen eloszlott. Mint ha egy új hit fűtené most az olasz-német egyetértést: a tekintélyállamok hivatásába vetett hit.

— A Róma-Berlin tengely akarja örökölni a versaillesi szerződés szerepét. Nincs most már szó négyhatalmi egyezményről, sem pedig az európai nagyhatalmak közötti viszony enyhüléséről, a tengely szellemében elférő egyezmények kivül, amely szellem a tengely vezető szerepét jelenti. A Duce beszéde nemcsak jelentőségteljes, hanem végzetesen bizakodó is.

NAGY NEHÉZSÉGEK A SPANYOL KÉRDÉSBEN

Párizsból jelentik: A „Temps” előbb ismertette közlését átvéve, a „Le Petit Parisien” hozzáfűzi ehhez a közleményhez, hogy Ciano gróf és Blondel francia megbízott között komoly nehézségek merültek fel a spanyol kérdésben.

A „Le Journal” úgy véli, hogy az olasz-francia tárgyalások világosan bizonyították Olaszország és Franciaország közötti nézeteltérést a spanyol kérdést illetően. Rámutatva Mussolini genovai beszédére, amelynek alaphangja támadó volt, a lap szerint ez a beszéd nem maradhat válasz nélkül. Miután felteszi a kérdést: „Vajjon

Mussolini beszéde hozzájárult-e a megbékéléshez?” A lap így felel: Kétséges. Mussolininak csak az az érdeme, hogy világosságot hozott a kérdésben.

A „L'Époque” így ír: A genovai beszéd új zavaró és aggasztó gondot hozott a világnak. Világnézetű világháborúról beszélni és kifejezetten belevonni az Egyesült Államokat is akkor, amikor sem kóla, sem gyapotja, sem vasa nincs Olaszországnak, egy kicsit merész dolog. Ime ezért nem hihetjük, hogy a genovai beszéd utolsó szava volt Mussolininek.

OLASZ VÁLASZ A FRANCIA SAJTÓNAK: „A BERLIN-RÓMA-TOKIO HÁROMSZÖG HATÁROZOTTAN SZEMBESZÁLL A WASHINGTON-LONDON-PÁRIZS HÁROMSZÖGSEL”

Rómából jelentik: Az olasz lapok, szemben a francia lapok tájékoztatásával, igen pontosak a Duce beszédének taglalásában. A „Gazeta del Popolo” így ír: Mussolini nyilvánosságra hozta, hogy a Berlin-Róma-Tokio háromszög határozottan szembenáll a Washington-London-Párizs háromszöggel. A „Stampa” kiemeli, hogy nem Olaszország hibája az, hogy ha a francia államférfiak a régi osztrák császárság mintájára mindig késedelmesen cselekednek. A „Popolo d'Italia” írja: Ha valaki a békére törne, a két egyetértő nemzet együtt lépne fel vele szemben.

A motoros járművek rendőri jelentkezése

A rendőrkvesztura hivatalosan közli, hogy a motoros járművek ideai szemléje június 25. 26. 27. 28. 30. 31. napjain lesznek, reggel 8—1-ig.

Minden autó, teherautó, autóbusz és motorkerékpár tulajdonos, akiknek járműveik forgalomban vannak, kötelesek ezeken a napokon megjelenni a rendőrségen működő bizottság előtt a következő okiratokkal: Forgalmi engedély, adókönyvecske. Az az autótulajdonos aki iparszerűen üzi a személy- vagy teherfuvarozást, iparengedélyét és a biztosítási kötvényét is köteles bemutatni a bizottságnak.

Felhívja a rendőrség az autótulajdonosok figyelmét, hogy csak azt a járművet tekintik forgalomból kivontnak, amelynek forgalmi engedélye a rendőrprefektúrán letétbe van helyezve. Aki a rendelet ellen vét s nem jelenik meg szemlén, azt szigorúan megbüntetik.

Huszonöt év aranypora ráhull dr. Károly Irén sírjára. Hétfőn este intim bankettra gyűlt össze egy kis társaság. Lehetek vagy harmincan: elegáns urak, hölgyek, sőt papi reverenda is suhant a fehér asztalok között. Az oradeai premontrai főgimnázium 1913-ban érettségizett volt diákjai gyűltek össze, hogy a huszonöt-évesfordulót megüljék. Az „öreg” diákok közül többen Csehszlovákiából jöttek el a találkozóra, amely vidám bensőséges hangulatban folyt le és egy meghatóan szép gesztussal zárult. A bankett alatt természetesen szó esett a volt professzorokról is és ekkor dr. Lackóné Kiss Ibolya, Francensbad főorvosnője visszaemlékezett a premontrai feledhetetlen emlékü, természettudós tanárára, dr. Károly Irénre, aki most tíz éve, 1928-ban halt meg és a sírja meglehetősen elhagyatottan áll. Dr. Lackóné Kiss Ibolya indítványára elhatározták, hogy volt tanítványai rendbehozzák dr. Károly Irén sírját. Nyomban gyűjtést is rendeztek s jelentős kis összeg gyűlt össze, amelyből most virágba borítják azt a sírt, amelynek hantjai alatt a nagy fizikus és természettudós alusza örök álmát.

Apróhirdetések

Adás-vétel

Veszek aranyat, ezüstöt, briliánsot. Herbst ékezer-áruház, Oradea, Bulev. Regele Ferdinand 3.

Keleti szmirna ebédlő szőnyeg olcsón eladó. Erdélyi, Oradea, Str. Regele Carol II. No. 29.

Eladó zománczott három karikás takaréktűzhely, fehér konyhabutor, üstház üsttel, jégsekrény, kisebb Meteor kályha és egy 3+2 lámpás rádió. Oradea, Regele Carol 31., ajtó 7.

Szabó ollók, vasalópárnák és ujjafa eladók. Oradea, Bodnár, Tache Jonescu 45. szám.

Magánház új, 2 szobás, fürdőszobával, kerttel, villany és vízszolgáltatással, csatornával, eladó. Oradea, Str. Bălcescu 23-a.

Eladó Oradea, Str. Petru Rareș 12. sz. telek házzal vagy ház nélkül. Ugyanott egy szoba konyha kiadó.

Hűlőpéle

30—50.000 leiig társat keresek jó vállalathoz. Cim a kiadóban.

PUHA CLMOT állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t., Oradea, Str. Regele Carol II. No. 5.

Alkalmazás

Mindenes leányt felveszek. Oradea, Str. Pasteur 45., Blaha Istvánné.

Oktatás

Láposy Erzsébet zenetanár úr tanít kezdő, haladó és akadémista növendékeket. Oradea, Str. Simion Stefan No. 20.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Oradea, Str. Regele Carol II. No. 5.

Lakás

Három- és kétszobás fürdőszobás lakások augusztus 1-re kiadók. Érdeklődni: Oradea, Olteniá-u. 2. szám.

Háromszobás fürdőszobás utcai lakás augusztus 1-re kiadó. Oradea, Parcul Alba-Iulia 2. szám.

Két 1 szobás konyhas lakás kiadó olcsón. Oradea, Strada Franceze 18.

2 szoba konyha, nemlék helyiség azonnal kiadó. Oradea, Parcul Alba-Iulia 6.

Nagy pincehelyiség kiadó. Oradea, Str. Alexandru 13. szám.

3 vagy 2 szobás lakás komplett kiadó azonnal Oradea, Str. Principele Mihai 6.

Kiadó újonnan épült modern egyszobás fürdőszobás komfortos lakás június 1-re. Oradea, Str. General Holban 22.

Egy és kétszobás lakás kiadó. Cim: Oradea, Str. Codrilor 11. szám.

Egy utcai szoba, konyha, spájz kiadó. Oradea, N. Zsiga 50. szám.

3 szoba, fürdő- és előszobás lakás kiadó azonnal. Oradea, Str. Petőfi 22.

Butorozott szoba azonnal kiadó, esetleg butor nélkül is. Oradea, Str. Vlahuta 22

Egy szépen butorozott különbejárattal szoba a Carmen Sylva park mellett kiadó. Értekezhetni: Oradea, Piața Creangă 5. délután 2—4-ig.

Kiadó újonnan épült modern egyszobás fürdőszobás komfortos lakás június 1-re. Ugyanott használt fedőcserep, ajtó, ablak eladó. Oradea, Str. General Holban 22.